

tribuna

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: DRAGO ČOP, MIRO DVORSAK, DRAGANA KRAIGHER, BOŽO LEVEC, EDO RAZDRIH, BOJAN SAMARIN IN DUŠAN VOGLAR, ODGOVORNI IN GLAVNI UREDNIK DUŠAN VOGLAR. TEHNIČNI UREDNIK NIKO LEHRMAN, UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 5a - LJUBLJANA 3, pp. 12. TELEFON 31-182, TEKOČI RAČUN 600-70/3-567. ROKOPISOV NE VRACAMO LETNA NAROČNINA 200 DIN. TISK ČASOPISNO PODJETJE DELO.

LETO IX., ŠTEV. 11.
LJUBLJANA
15. junija 1959

PRVO LETO V SKUPNI ORGANIZACIJI

3. junija je bila letna konferenca Zveze komunistov ljubljanske univerze. To je bila prva skupna konferenca študentov in profesorjev komunistov. Kot gostje so ji prisostvovali član Izvršnega komiteja CK ZKS prof. BORIS ZIHERL, podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. JOŽE VILFAN, sekretar OK ZKS tov. JANEZ VIZOTNIK, predsednik univerzitetnega sveta tov. JOŽE POTRČ, rektor univerze prof. dr. DOLFE VOGELNIK, prorektor prof. dr. BOŽIDAR LAVRIČ, sekretar univerze tov. LOJZE PIŠKUR, predsedniki nekaterih fakultetnih svetov in drugi.

Konferenca je najprej z enominutnim molkom počastila spomin umrle Angelee Ocepove, nato pa je sekretar univerzitetnega komiteja ZKS tov. STANE MARKIČ podal referat o preteklem delu in bodočih nalogah komunistov na univerzi.

Za današnje konferenco je pomembno, je dejal v svojem referatu, da bomo študentje in profesorji komunisti prvič v enotni organizaciji skupno razpravljali o problemih in delu na univerzi. To nam omogoča, da se kritičneje in temeljiteje ter bolj vsestransko pregledamo razne probleme, pozneje pa si skupno prizadevamo za uresničitev stališč, katera bomo sprejeli.

Vprašanje, s katerim smo se komunisti in tudi nekomunisti v minulem obdobju gotovo največ ukvarjali, je urejevanje študija in njegovo prilagajanje našim sodobnim potrebam in pogojem. Takoj v začetku moramo ugotoviti, da smo z dosedanjim izvajanjem zakona o univerzi dosegli precejšen napredek v reformi univerzitetnega študija. Ob široki podpori komunistov in tudi nekomunistov ter ljudi iz prakse so bili izdelani novi statuti in učni načrti. Večina fakultet pa je že izdelala tudi učne programe. Za dosego čim boljših uspehov je bila izvedena vrsta ukrepov, pa tudi profesorji in asistenti so nudili večjo pomoč. Danes lahko že z zadovoljstvom ugotavljamo, da se je odnos do študija med študenti precej spremenil: bolj obiskujejo predavanja in redneje polagajo izpite.

Toda danes smo v obdobju, ko ne gre več samo za načelno sprejemanje reforme, marveč predvsem za njeno praktično uresničevanje, za dejansko skrajšanje študija, za izboljšanje učnih programov in za večje študijske uspehe.

Skrajšanje študija in njegovo vsebinsko preoblikovanje mora priti do izraza v novih učnih programih, kajti z novimi učnimi načrti smo le formalno-pravno zadostili zakonu. Novi učni programi so sedaj izdelani, toda v njih se kaže močna tendenca, da bi celotne stare programe ohranili ali pa jih tako ostrigali, da bodo lahko v celoti vključeni v nove učne načrte. Nekateri programi tudi ne upoštevajo celovitosti študija v posameznem letniku ali fakulteti, v drugih pa je premalo vsebinskih sprememb. Te in druge slabosti v procesu reformiranja univerzitetnega študija kažejo, da je sicer odpor

proti reformi znatno manjši, da pa so vendar na univerzi še vedno ljudje, ki zavestno nasprotujejo spremembam, poskušajo zadrževati stare principe študija in uveljavljati preživela konservativna stališča, na drugi strani pa javno izjavljajo, da jih zahteve skupnosti v zvezi z njihovo učno snovjo nič ne brigajo in da nebejo spreminili programov v smislu skrajšanja študija, in celo nastopajo proti družbenim organom. Ko je skupnost zdaj začela resno postavljati svoje upravičene zahteve do univerze, smatrajo ti ljudje, da se izvaja na univerzi pritisk in razlagajo te zahteve kot vprašanje, kdo bo sedaj na vrsti, da bo moral zapustiti univerzo. Toda pri tem ne gre za to, kdo bi moral z univerze, pač pa za dejstvo, da je mesto univerzitetnega učitelja odgovorna družbena funkcija in da ima skupnost vso pravico od

Dr. Palčič, docent na stomatologiji, med diskusijo na partijski konferenci

njega zahtevati, da s svojim delom prispeva k oblikovanju socialistične inteligence. Razvoj bo sam izločil tiste, ki mu ne bodo hoteli slediti.

V naporih vseh naprednih sil na univerzi v procesu reformiranja si moramo komunisti še posebej vztrajno prizadevati za znanstveno čistost ter za marksistično podajanje učne

snovi in brezkompromisno nastopati proti pojavom odklanjanja marksizma, češ da ni znanost in da ne spada na univerzo. Komunisti se moramo truditi, da bodo študentje osvojili marksizem, a ne le kot eno izmed teorij filozofije, marveč kot vsakodnevno znanstveno vodilo.

Naš sistem vzgoje na univerzi še vedno v preveliki meri odraža dosežke našega družbeno ekonomskega razvoja. Teorije, ki jih poslušamo na univerzi, mnogokrat ne odkrivajo številnih znanstvenih izsledkov, ki jih poraja naš dinamičen, ustvarjalni in specifičen razvoj. To je tudi eden izmed vzrokov, da se predstave študenta diplomanta po prihodu v proizvodnjo in prakso križajo s predstavami, ustvarjenimi pri študiju na univerzi. Mnogi naši univerzitetni učitelji tega ne čutijo. Še vedno so mnenja, da mora fakulteta dati izključno teoretično, ne pa tudi visoko kvalificirano praktično.

Nato je tov. Markič govoril o pomenu, ki ga imajo za razvoj univerze in za bodočo fiziognomijo naše inteligence novi vpisni pogoji, ki omogočajo študij na univerzi tudi ljudem iz prakse z nepopolno srednjo šolo. Del široke reforme našega šolstva pa je tudi urejevanje odnosa med študijem na visokih šolah in študijem na fakultetah ter ustvarjanje možnosti za povezavo med njima.

Del komunistov z naše univerze je že nekajkrat sodeloval v razpravah o tem problemu, v vseh pa so se uveljavila stališča, ki naglašajo potrebo po večji gradualni študiju. Pri tem pa ni potrebno čakati šele na spremembo v srednjih in višjih šolah, marveč moramo sami na univerzi čimprej proučiti in izdelati predloge za tak študij.

Ko začnemo lomiti stare navade na univerzi, vse bolj prihajajo na dan tudi različna zastarela pojmovanja. Ena takih so odnosi, ki vladajo med profesorji in asistenti. Nekateri profesorji na primer še vedno mislijo, da so asistenti na razpolago predvsem njim, ne pa za delo s študenti. Asistentov tudi ne usposablja in jim niti ne daje možnosti za samostojno delo. Močno se čutijo tudi ostanki hierarhičnih odnosov med učnim osebjem, ki so čisto vzrok in posledica različnih kompromisov, toleriranja raznih pomanjkljivosti, podcenjevanja itd.

Tudi odnos med študenti in profesorji niso vedno najboljši. Nekateri profesorji smatrajo, da študenti nimajo pravice govoriti in že vnaprej odklanjajo tudi zdrava in koristna mnenja in predloge. Študenti pa čisto izkoriščajo dobrohotnost profesorjev v špekulativne namene, postavljajo samo zahteve, z lastnim delom pa ne prispevajo ničesar. Mnogokrat celo tendenciozno krivijo profesorje za svoje neuspehe pri študiju.

Ugotovili smo že, da se glede

na ostrejši študijski režim odnos študentov do študija izboljšuje, toda še vedno opažamo primere neremnega študija. To velja predvsem za starejše študente in absolvente. Vsi napori skupnosti in univerze za izboljšanje študija ne bodo rodili uspeha, če se predvsem študentje sami ne bodo zavzemali za čimprejšnje dokončanje študija. Tega bi se morali predvsem zavedati študenti-komunisti. Komunisti, ki slabo študirajo, med tovariši nimajo ugleda in zato je tudi njihovo družbeno politično delo onemogočeno.

V zvezi z reformo je treba omeniti tudi kadre, katerih dotoku je bilo doslej posvečeno premalo pozornosti. Izбира je bila v glavnem prepuščena profesorjem, medtem ko so uprave in sveti le kandidate le potrjevali. Nekajkrat so se posamezni profesorji upirali prihodu mlajšega kadra na univerzo. Nekaterim tudi ni bilo po volji, da bi prišli na univerzo napredni ljudje, in so dajali prednost apolitičnim elementom in idejnim nasprotnikom. Zato je čas, da se izbiri kadrov posveči (Nadaljevanje na 2. strani)

Svečana proslava 40-letnice ZK Jugoslavije in SKOJ

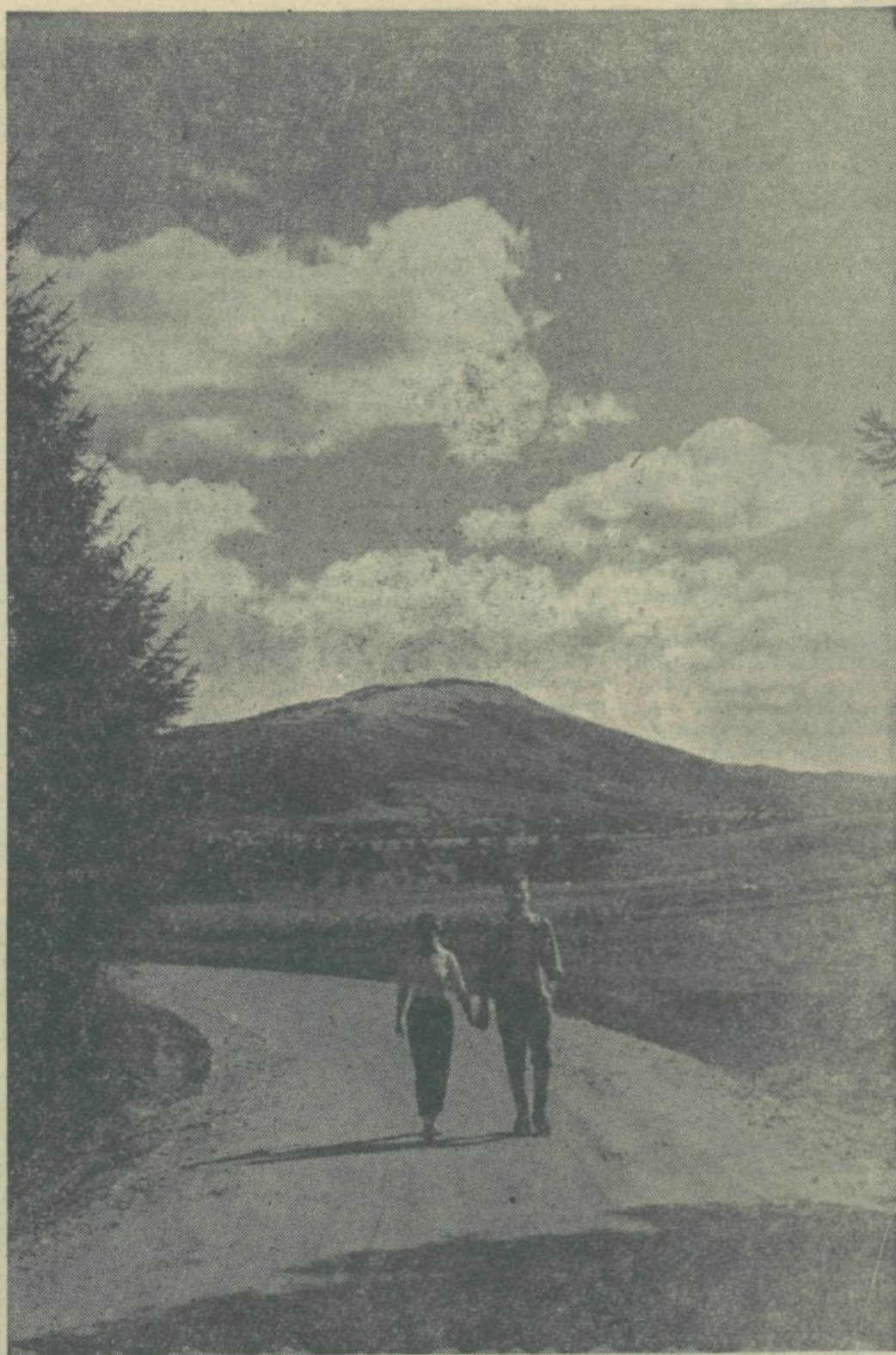
NASA UNIVERZA JE BILA VEDNO POVEZANA Z NAPREDNIMI GIBANJI DELOVNIH MNOZIC

ODBOR ZA PROSLAVO 40-LETNICE ZKJ IN SKOJ NA LJUBLJANSKI UNIVERZI, VISOKIH ŠOLAH IN AKADEMIJAH JE 1. JUNIJA 1959 PRIREDIL SVEČANO PROSLAVO V VELIKI DVORANI SLOVENSKE FILHARMONIJE, NA KATERI JE O PREDVOJNEM DELOVANJU KOMUNISTIČNE PARTIJE NA NAŠI UNIVERZI GOVORIL ČLAN IZVRŠNEGA SVETA SLOVENIJE IN PREDSEDNIK ODBORA ZA PROSLAVO 40-LETNICE NA UNIVERZI TOVARIS MILKO GORŠIČ.

»Ko se danes spominjamo delovanja komunistov na ljubljanski univerzi,« je dejal tovariš Goršič, »moramo že v začetku reči, da je bila organizacija komunistov na njej vedno del komunističnega gibanja, del naprednih študentov pa del boja naših delovnih ljudi za boljšo bodočnost. Če povrnem pregled razvoja političnih dogodkov na univerzi kaže, da je revolucionarno gibanje na univerzi rastle in nihal v istem ritmu, kakor je rastle in nihalo revolucionarno gibanje delovnih množic Jugoslavije. Revolucionarnemu poletu množic po prvi svetovni vojni ustreza močnejše komunistično gibanje na univerzi, ekonomski in družbeni krizi po letu 1930 pa buren porast študentskega gibanja in dela komunistov, ki se povezuje z delay-skin gibanjem in političnimi akcijami naših delovnih ljudi.

Komunisti na univerzi so dali pomemben delež komunističnemu gibanju v Sloveniji in Jugoslaviji, študentsko gibanje pa lep prispevek k revolucionarnemu boju jugoslovanskih narodov. Spominimo se samo številnih demonstracij študentov v letih 1932 do 1935, ki so jih vodili komunisti, spominimo se velikega prispevka študentov v NOB in revoluciji, spominimo se, da so s univerze prišli številni komunisti, ki so pozneje imeli veliko vlogo v komunističnem gibanju Slovenije in Jugoslavije. Na univerzi sta delovala narodna heroja tov. Boris Kidrič in Tone Tomšič.

Nato je tov. Goršič govoril o težkem življenju naših študentov pred vojno, o njihovem težavnem preživljanju in nejasnih ter neugodnih perspektivah za njihovo zaposlitev po končanem študiju ter poudaril povezanost njihovega naprednega gibanja s prizadevanji za boljše ekonomske pogoje vseh naših delovnih ljudi. Posebno velika je bila pri tem vloga Komunistične partije, ki je dala študentskemu stremljenju in prizadevanju pravo vsebino in njena zasluga je, da je postala naša univerza podpora naprednemu gibanju množic.

Znidaršič Joco: Poezija pomladi

ob njej zelo širok krog simpatizerjev, ki so dosledno pomagali organizaciji. Konferenca je na novo določila naloge komunistov, izvolila partijski biro, za sekretarja pa je bil izvoljen tov. Boris Kraigher.

Zlom stare Jugoslavije ni našel komunistov niti partijske organizacije na univerzi nepravilne. Študenti na čelu s komunisti so dali svoj dolžni delež narodnoosvobodilnemu boju in revoluciji. To dokazuje tudi plošča padlih za časa NOB v avli naše univerze.

Po osvoboditvi nastopa nova doba za partijsko organizacijo na univerzi. Število slušateljev se je podvojilo, univerza se je izpopolnila, materialno stanje študentov se je bistveno izboljšalo. Študentje niso imeli pred seboj več ene moreče bojazni pred brezposelnostjo, ki je bila karakteristična posebno v letih krize. Graditev socializma je zahtevala mnoge visokokvalificirane kadre in vred študenti se je odprla možnost, da dobijo po končanem študiju dostojno mesto med našimi delovnimi ljudmi.

Pred komuniste in vse študente naše univerze pa so bile postavljene nove naloge. Potrebno je bilo, da se organizira ekonomičen in uspešen študij za povečane kadrovske potrebe našega gospodarstva in drugih področij družbenega življenja. V zvezi z graditvijo socialistične družbe se pred organizacijo ZKJ na univerzi postavlja izredno odgovorna naloga, da pomaga pri graditvi lika socialističnega, visokokvalificiranega strokovnjaka in socialističnega intelektualca. V zvezi s tem si je postavila ZK na univerzi tudi nalogo, da iz učnih programov odstrani vso navlačo zaostalosti ter pomaga pri razvoju družbenih znanosti, ki jim morajo komunisti posvetiti vso skrb. Z izvrševanjem teh nalog dajejo komunisti na univerzi in vsa univerza svoj dolžni prispevek k graditvi socialističnih odnosov v Jugoslaviji.

Svoj govor pa je tov. Goršič zaključil z besedami:

»Naša univerza je lahko pomembna na velika dela, ki so jih izvršili komunisti na ljubljanski univerzi, pomembna je lahko na prispevek, ki so ga dali študentje naprednemu gibanju Jugoslavije. Nove generacije študentov in univerzitetnih učiteljev morajo nadaljevati na slavnih tradicijah komunistov in naprednega študentskega gibanja. To pa bo mogoče le, če bodo povezani s težnjami naših narodov, ki grade socializem, če bodo razvijali tisto požrtvovalnost v boju za napredek, ki je krasila komuniste in napredne študente v preteklosti.«

Po tem uvodnem govoru je sledil kulturni program, v katerem so sodelovali Akademski pevski zbor Tone Tomšič, Primorski akademski pevski zbor Vinko Vodopivec, študentje Akademije za igralstvo umetnost ter študentje Akademije za glasbo. Pričakovali bi, da bo centralna proslava v sklopu proslavljanja jubilejnega leta, na katero se je odbor za proslavo vse leto pripravljaval, res odraz kvalitativnih dosežkov študentskega kulturnega delovanja, ki je letos potekalo v znamenju proslav 40-letnice KPI.

Toda občinstvo s programom in njegovo kvaliteto ni moglo biti zadovoljno. Oba zbora sta nastopila številčno oslajbljena in nista mogla izvajati pesmi tako, kot smo jih od njih vajeni slišati. Zlasti program APZ Tone Tomšič je obsegal stare pesmi, ki smo jih v njihovi izvedbi že večkrat slišali, čeprav bi pričakovali, da bi za to pomembno proslavo naštnirali nekaj novih pesmi. Še slabše je bilo z nastopom študentov Akademije za glasbo, ob katerem je dobilo občinstvo vtis, da je skoraj improviziran. Vsekakor je treba ugotoviti, da proslava ni izvenela tako, kot bi po svoji pomembnosti morala, zlasti še, če upoštevamo leto, da smo se nanjo vse leto pripravljali in pričakovali od nje, da bo res manifestirala delež vseh naših študentov v proslavljanju jubilejnega leta Zveze komunistov.

OBVESTILO NAROČNIKOM

V današnji številki smo poslali položnice vsem tistim naročnikom, ki do danes še niso plačali naročnine.

Prosimo Vas, da zaostale naročnine čimprej poravnate, kajti drugače bomo morali podvzeti druge ukrepe.

UPRAVA LISTA

Na letni konferenci Zveze komunistov ljubljanske univerze. Z leve proti desni: tov. Janez Vipotnik, dr. Jože Vilfan, prof. dr. Dolfe Vogelink, tov. Jože Pernu

PRVO LETO V SKUPNI ORGANIZACIJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ča nekoliko več pozornosti. Komunisti pa moramo dati po-
bude, da se kader kar v naj-
večji meri izbira iz prakse in
proizvodnje. V tem smislu bo
treba voditi perspektivnejšo
politiko, ki se bo morala začeti
že pri štipendiranju, nadalje-
vati preko prakse iz nje pa naj-
nato prihajajo strokovno naj-
spodobnejši in družbeno najbolj
razgledani kadri na univerzo.

V nadaljevanju svojega refe-
rata je tov. Markič poudaril
tudi velik pomen, ki ga ima
za vzgojo visokokvalificiranih
strokovnjakov praktično preiz-
kušanje in poglobljanje pridob-
ljenega znanja. Prakse dajejo
študentom širšo orientacijo in
jih na široko seznanjajo s pro-
blemi proizvodnje in s proble-
mi na določenem družbenem
področju. Toda v večini primer-
ov naše prakse tega ne nudijo,
predvsem pa ne prakse v tujni,
ki bi morale pravzaprav biti
še višja stopnja nadaljnega
izpopolnjevanja. Tako pa v ve-
liki meri le kvarijo ugled naši
deželi in polnijo študentske
glave z napačnimi pojmovanji.
Seveda pa tudi domače prakse
zaradi slabe organizacije in
omaloževanja tudi le malo-
kaj izpopolnjuje pričakovanja.

Ob inozemskih in domačih
praksah odprti problemi zade-
vajo predvsem nas komuniste.
Ne samo, da moramo mi prvi
pokazati pravi odnos, druž-
beno zavest in zdrave ambicije,
temveč se moramo tudi odkrito
in vztrajno boriti proti nega-
tivnim pojavom. Ne smemo do-
pustiti, da bo morala družba s
svojo kritiko in administrativ-
nimi ukrepi urejati odnose, ki
so takorekoč v naših rokah in
smo mi prvi zanje odgovorni.

Na fakultetah srečujemo vr-
ste študentov, ki ne kažejo niti
najmanjšega zanimanja za po-
litična in družbena vprašanja.
Ti mladi ljudje se še ne zaveda-
jo, da mora biti v pogojih
našega socialističnega razvoja

dober strokovnjak tudi družbe-
ni delavec. Nasprotno pa so
prav ti študenti dovzetni za
razna negativna spoznanja iz
tujine, za utvare in napačna
pojmovanja, so nergači in ne
znajo ceniti naših naporov, niti
doseženih uspehov.

Politična situacija nas torej
opozarja, da moramo stopnje-
vati in razširiti našo aktivnost,
predvsem pa razgibati ideolo-
ški študij. Le dobro poznavanje
našega družbenega razvoja in
solidno marksistično znanje
omogoča realno in res kritično
ocenjevanje položaja. Razne
idejne zablode, neznanstvena
pojmovanja in podobno pa nas
opozarjajo na velike naloge pri
organizaciji ideološkega študija.

Napake, ki so se letos javljale
pri študiju programa ZKJ kaže-
jo, da morajo osnovne organi-
zacije v bodoče izpopolniti vse-
bino svojega ideološkega dela.

Na zboru I. SDB

Politično delo med študenti bi
moralo imeti vso oporo tudi v
učnem kadru, zato je treba
ostreje karakterizirati in dife-
rencirati primere napačnih gle-
danj pri profesorjih. Osnovne
organizacije pa naj prouče mož-
nosti za formiranje svobodnih
kateder, debatnih klubov na
višji ravni, kjer bi se obravna-
vala aktualna družbena vpra-
šanja.

Cesto ugotavljamo, da Zveza
študentov zaradi različnih vsak-
danjih, včasih tudi ne tako
važnih nalog, zanemarljivo po-
litično delo. Komunisti si mora-
mo prizadevati, da ZSJ postane
organizacija široke politične
dejavnosti med študenti. Zato
je potrebno, da se v njej poslu-
žujemo različnih oblik ideolo-
škega dela in vključevanja v
družbeno življenje.

Drugi, še važnejši problem pa
je mlajšost in neodgovornost
komunistov ter posameznih
vodstev do političnega dela.
Mnogi smatrajo, da so naloge
opravili z načelno obravnavo
splošnih političnih in gospodar-
skih vprašanj in z organizacijo
raznih predavanj. Ne smatrajo
pa za potrebno, da bi razčišče-
vali in pojasnjevali napačna,
večkrat tudi nesocialistična gle-
danja na naše probleme. Na-
sprotno pa razne nepravilnosti
in pomanjkljivosti, ki se pri
nas pojavljajo, zelo radi po-
slopujejo in napačno ocenjuje-
jo. Komunisti so ne samo po-
klicani, temveč odgovorni za

pravilna tolmačenja naših sta-
lišč, v resnici pa so mnogokrat
tiho ali pa celo pritrjujejo na-
pačnim ocenam.

Na naši univerzi so poseben
problem tudi napačna pojmo-
vanja študentov o dolžnostih
skupnosti do študentov in univ-
verze. Vzroke za takšna pojmo-
vanja moramo predvsem iskati
v odtrganosti študentov od naše
družbene stvarnosti. Ta pro-
blem ni nov in ga že leta sku-
šamo reševati. Od časa do časa
so razni predavatelji izven
univerze govorili študentom o
porečih vprašanjih političnega
in gospodarskega življenja pri
nas. Ustanovljeni so bili pokra-
jinski klub študentov z name-
nom, da s predavanji, kulturni-
mi prireditvami in drugimi
oblikami dejavnosti navežejo
stike s svojim domačim krajem
ter se seznanijo z dogajanjem in
problemi v njih. To pa so tudi

edine do sedaj uspele oblike po-
vezovanja.

Eden negativnih pojavov na
univerzi je tudi zmetno mnenje
študentov, da je družba dolžna
kriti vse njihove potrebe, češ,
ker jih potrebuje in ker bo
imela koristi od njih, naj jim
tudi čimveč nudi. Glede na to
izražajo nekateri študentje za-
hteve po povečanju štipendij,
kot je bil primer na metalur-
giji. Tu so študentje zahtevali
od svojega podjetja, naj jim
zvišajo štipendije od 8 na 12 ti-
soč dinarjev zaradi težkih živ-
ljenjskih pogojev v Ljubljani.
Ob demonstracijah v Zagrebu
in Skopju so nekateri neodgo-
vorni študentje širili stališča,
da ni mogoče primerjati današ-
njega položaja študentov s po-
ložajem študentov v predvojni
Jugoslaviji, ker imamo sociali-
zem, ki je dolžan študentom
nuditi vse. Posamezniki so si
dovolili celo trditi, da so za-
grebški študentje imeli prav,
ker so demonstrirali itd.

Tako neodgovorno gledanje
moramo najostreje obsoditi. To
kaže na politično nerazgledanost
študentov. Takšni študentje me-
rijo prispevek družbe izključno
le po tem, kar od nje direktno
prejemajo, ne upoštevajo pa
tega, kar daje družba za razvoj
univerze, za gradnjo novih sta-
novanj, menz itd. Študenti ni-
so upravičeni izsiljevat, da
skupnosti nek poseben položaj,
tem manj pa se posluževati tak-
ih nesocialističnih ukrepov.
Študenti v Zagrebu so napra-
vili s svojo akcijo, ki jo je tre-

ba obsoditi, veliko politično
napako. Ravnanje študentov je
vzbudilo upravičena nezado-
voljstva med delovnimi ljudmi,
ki dobro vedo, da je naša skup-
nost za študente in za razvoj
visokih šol storila kar največ.

Vsi vemo, da bi študenti
lahko svoje probleme rešili s
posredovanjem organizacije ZK
in ZSJ ter organov družbenega
upravljanja. Zato osbojamo ti-
ste posameznike, ki so tudi pri
nas pritrjevali takšnemu po-
stopku. Za takšne študente ne
bi smelo biti mesta na univer-
zi, predvsem še, ker so to veči-
noma najslabši študenti. Naše
organizacije ZK pa ravno ob
tej priliki niso dovolj ostro
nastopile.

Zdise mi, da se povojna generacija ne more intenzivno angažirati v javnih političnih vprašanjih

je v svoji razpravi dejal dr. Jože Vilfan, predsednik IS LR Slovenije

V začetku svoje razprave se
je dr. Vilfan ustavil najprej pri
razvoju in reorganizaciji siste-
ma naših visokih in višjih šol.
Dejal je, da je to nedvomno ze-
le zapleten in dolgotrajen pro-
ces, saj bo v nekaterih proble-
mih zelo težko poiskati naj-
ustreznejše oblike za povezavo
doseganega študija na visokih
oziroma višjih šolah s študijem
na fakultetah. Najbolje bi bilo,
če bi bil študij na fakultetah
organiziran po stopnjah, tako
da bi praktično odpadla potre-
ba po vzpostavitvi višjih in vi-
sokih šol. Jasno pa je, da bo
mojmo lahko to vprašanje rešili
zadovoljivo le tedaj, če bomo
pri organizaciji študija spreje-
li revolucionarne ukrepe, tako
da bo študij postel potekal v
smeri od konkretnih aplika-
tivnih k splošnim teoretičnim
predmetom. Seveda je to vpra-
šanje globoko zvezano z odno-
som med konkretnim, speciali-
ziranim ter aplikiranim znanjem
in abstraktno generalizacijo ali
osnovno teorijo, toda obravna-
vati ga moramo vedno le z vi-
dika celotne reforme našega
izobraževalnega sistema in upo-
števati njene družbene cilje.

Cisto improvizirano bi se rad
dotaknil še nekega vprašanja.
Je nadaljeval dr. Vilfan. Ome-
njena je bila vloga ljubljanske
univerze v predvojni letih.
Ker sem imel srečo, da sem pri-
padal tej generaciji — relativ-
no srečo, ker sem zato danes že
med starejšimi — sem si že
večkrat zastavljal vprašanje, kaj
je z našimi sedanji študenti
in ali imajo tudi oni tako ak-
tivno politično vlogo kot ge-
neracija med obema vojnama.
Včasih se mi zdi, da se povoj-
na generacija ne more tako in-
tenzivno angažirati v javnih
političnih vprašanjih. Razume
se, da so pogoji danes drugačni.
Danes smo v socialistični drža-
vi in tako se breme dela ena-
komerno porazdeli med starejšo
generacijo in mladino, ki ima
sicer vedno velike naloge, ven-
dar nosi samo del odgovornosti.

Ze večkrat sem se razgovar-
jal s sedanji študenti, vendar

moram priznati, da nisem ve-
dno uspel. Prišel sem do spo-
znaja, da je prepričevanje
mlajših o tem, kako smo mi ži-
veli, kakšni so bili takrat po-
goji, kako je takrat izgledala
univerza, kako so nas skušali
eliminirati kot univerzo, da ni-
smo imeli popolnih fakultet in
podobno, najbrž jalov posel. Te
stvari so za nas starejše zani-
mive še danes in nas vzpodbu-
jajo, da lahko še nekaj napra-
vimo in dopolnimo, za mlajše
pa najbrž to ni tisto, iz česar
bi črpali inspiracijo za inten-
zivnejše politično udejstvova-
nje.

V takih razgovorih prihajam
do prepričanja, da bi morala tu-
di mlada generacija, če preso-
jamo stvari v daljši perspekti-
vi in čutimo svoj narod kot
problem, občutiti podobno no-
tranjo razburjenost in angaži-
ranje, kot smo ga svoj čas obču-
tili in naši ml. Zdi se mi, da
mora biti tudi danes za vsakega
mislečega in mladega Slovenca
poseben problem dejstvo, da
njegov narod šteje samo en in
pol milijona, da lahko samo z
izrednimi napori gre v korak s
razvojem v svetu in se afirmira
kot narod poleg drugih nara-
dov. Po eni strani je v nas glo-

boka pripadnost k skupnosti
narodov, navedeni smo nanjo in
potrebno je, da tej skupnosti
tudi nekaj damo, po drugi stra-
ni pa gre tudi za racionalno
vprašanje obstoja nekega drob-
ca, nekega fragmenta v svetu
današnjega razvoja in današnje
racionalizacije. V zvezi s tem se
navzre vprašanje, ali nismo Slo-
vencev mislečega in mladega
zgodovinska zabloda, neka zme-
ta zgodovine, da tak droben na-
rod lahko obstoja na tako za-
močanem terenu, se tu moča in
prebija.

Ce gledamo to problematiko z
njene materialnega aspekta,
vidimo, da pomeni takemu na-
rodu vzdrževati univerzo nekaj
čisto drugega kot nekemu ve-
lijemu narodu, kajti zanj to pre-
stavlja mnogo večji procent na-
rodnega dohodka, sferični, različ-
ne institucije in drugo pa so
poseben ekonomski problem, ki
se čisto drugače postavlja kot
pri velikih narodih. Upoštevati
pa moramo še politično stran
tega vprašanja: tu imamo opravi-
ti s procesom integracije, z
mednarodno napetostjo, z vpra-
šanjem manjšin v Avstriji in
Italiji...

V taki dobi je edini racional-
ni odgovor, ki ga more človek
dobiti: vse to ima smisel samo,
če preko različnih nacionalnih
form iščemo človeštvo. Racio-
nalen odgovor moremo torej
najti le v socializmu in marksiz-
mu. Mnenja sem, da ravno mi
Slovenci skupno z ostalimi ju-
goslovanskimi narodi že iščemo
in ustvarjamo skupnost narodov
na višji stopnji. To pa je že po-
trdilo, da ima tudi tak drobec,
kot je naš narod svoj smisel in
da bi morali zato čutiti toliko
intenzivneje in neposredneje
zvezo z marksizmom.

Mnenja sem, da je ta proble-
matika in dinamika taka, da
mora vleči za seboj tudi današ-
njo mlado generacijo in da mo-
ra tudi ta najti v tem svojo naj-
večjo inspiracijo in potrdilo.
Tako pa se po mojem mnenju
predvojna in naša mlada ge-
neracija kaj lahko in kaj srečno
srešati.

Med referatom na partijski konferenci

Umetnost kot družben pojav

DANES JE ŽE POPOLNOMA JASNO IN POTRJEANO, DA JE UMETNOST
EMINENTNO DRUŽBEN POJAV. MODERNA INTERPRETACIJA TEGA PROBLE-
MA SE VEDNO OSTAJA, SAMOĐESTVO PA JE TAKO TEORETIČNO KOT
PRAKTIČNO POPOLNOMA FIKSIRANO. TA UGOTOVITEV NI NOVA, TAKO
RAZVITA PA JE POSTALA SELE V FORMULACIJAH 19. IN 20. STOLETJA, KO
JE DOLOCANE DRUŽBENEGA ZNAČAJA UMETNOSTI POSTALO ENO CEN-
TRALNIH VPRAŠANJ MODERNE ESTETIKE.

Da je družbeno funkcijo umetnosti poznal
že Platon, dokazuje njegova »Država«. Ari-
stotelovo razumevanje tragedije s pojmom
katarze tudi zelo nesumljivo daje umetnosti
značaj družbene funkcije. Sicer pa so vse
teorije, ki so umetnosti dajale karakteristiko
didaktičnosti, v svojih temeljih, čeprav ne-
jasno, upoštevale družbeni značaj umetnosti.
Umetnost v njih morda ni bila pojmovana
kot samostojna družbena kvaliteta, vendar
pa je vedno imela popoln pomen izključno
družbenega sredstva. Pa tudi vsa tista poj-
movanja, ki so zavestno razlikovala pojav
umetnosti od prirodnih in nadprirodnih po-
javov in smatrala umetnost za delo človeka,
so bila nadaljnji korak v tej problematiki.
Hegel, ki je sicer svoja estetska pojmovanja
temeljito zmesal, je dal s svojo zgodovinski
interpretacijo umetnosti povsem nov aspekt,
istočasno pa je na svoj način dal tudi defi-
nitivne pozicije, da se jo razume kot družben
pojav. Od tod torej izhaja marksistično poj-
movanje umetnosti kot družbenega pojava
v dimenziji zgodovine in v smislu odnosov med
bazo in nadstavbo. Razen tega se pojavljajo
neke pozitivistične teorije, v novejšem času
pa tudi eksistencialistične (Sartre, Camus),
ki na različne načine obravnavajo problem

umetnosti v družbi.

Vse to ohranjanje, v razponu idealizem —
realizem — materializem, do danes še ni
dalo neke sistematične, moderne estetike, ki
bi z materialističnih pozicij vsaj relativno
dokončno pojasnila bistvo umetnosti v njeni
specifičnosti in istočasno iz nje same po-
kazala njen konstituent kot družben pojav.

Do sedaj sta pravzaprav ugotovljeni dve
dejstvi: prvič, umetnost kot družbena funk-
cija in drugič, družbena funkcija umetnosti.
Pri prvem gre za poreklo umetnosti, za od-
visnost umetnosti od družbe, njene duhovne,
politične, razredne in ekonomske strukture.
Pri drugem gre za pomen in efekt, za vlogo,
ki jo ima ali bi jo umetnost lahko imela za
posameznike in za družbo v celoti. Pa tudi ta
dva aspekta še nista dokončno raziskana in
formulirana. Večji del se izražata v zuna-
njem opisuvanju. Razen tega pa to niso emi-
nentni problemi estetike. Pripadajo ali so-
ciologiji, sociologiji umetnosti, zgodovini
zgodovini umetnosti, ali pa pedagogiki, etiki,
psihologiji — individualni, kolektivni, druž-
beni, itd.

Manjša odgovor na vprašanje: Kaj je
tisto, zaradi česar je umetnost družben po-
jav? Kakšen znak in značaj, katera kvaliteta

in karakteristika odredajo, da je umetnost,
toda samo na področju umetnosti in umetni-
škega (torej ne na področju moralnega in
političnega itd.), zares družben pojav? Išče-
mo torej odgovor, ki bo v umetnosti odkril
tisto specifično umetniško kvaliteto, ki ka-
rakterizira njeno pojavo kot družben pojav,
tisto kvaliteto, ki pripada samo umetnosti in
nobenemu drugemu področju najrazličnejših
oblik človeških in družbenih manifestacij.

Ne zaostajajmo, če rečemo, umetnost ima
vzgojne, etične in podobne funkcije in je
zaradi tega družben pojav. Tudi številne
druge človeške aktivnosti imajo iste vzgoj-
ne in etične oznake. Taka ugotovitev ima
svoj pomen samo v toliko, v kolikor je do-
dala umetnosti oznako, ki je prej nismo po-
znali. Vendar pa ne prispeva k znanstvenu-
mu spoznanju umetnosti. Pa tudi tiste
oznake, ki predstavljajo globoko, notranjo
vsebino pojma umetnosti, niso odločilno
važne — ko jih enkrat že poznamo — če so
preširoke, če manj pa, če niso precizno for-
mulirane. To je slučaj n. pr. s pojmom
»historičnost« in »razvoj«. Ko je enkrat ugo-
tovljeno, da je vse človeško odvisno od za-
konov historičnega gibanja, potem je po-
navljanje teh vezi popolnoma brez učinka,
tem bolj, če se sanjari raziskovanje po-
sebnih zakonitosti. Ali ko se neprestano go-
vori o razvoju umetnosti, nikoli pa se točno
ne ve, kaj je treba razumeti pod tem »raz-
vojem«, če se nanaša na umetnost. Povsem
jasno je, da ima pojem »razvoj« točen pomen,
če se misli na razvoj živih bitij ali na razvoj
znanosti, da je pa v tem smislu ta pojem po-
polnoma neuporaben za umetnost. Če se pod
razvojem razumeva nekaj podobnega kot
»progress«, potem za umetnost razvoja gotovo
ni.

Takoj je jasno, da široke abstraktne in
splošne ter zunanje opredelitve ne zadostu-

jejo za karakteriziranje umetnosti. Ta zahteva
raziskovanje primerno njenemu področju in
opredelitve, ki iz nje izhajajo in se nanj
nanašajo. Ostane torej: najti tisto, ki bo v
tem posebnem slučaju umetnosti njena dife-
renčna specifičnost, tisto oznako, ki na eni strani
določa pripadnost družbenim pojavom na
sploh, na drugi strani pa istočasno predsta-
vlja prav tisto njeno posebnost, ki jo razli-
kuje od vseh ostalih pojavov te vrste.

Izogibanje problema specifikacije pomeni
že v začetku popoln neuspeh vsega, kar je
bilo postavljeno kot cilj raziskave pojva
umetnosti.

Neizgrajenost moderne materialistične
estetike je v veliki meri posledica nejasne
opredelitve njenega predmeta. V skrbi, da se
ta opredelitev v adekvatni relaciji do zgo-
dovinskega materializma in da se pri umet-
nosti v prvi vrsti poudari njen družben zna-
čaj, je formulacija predmeta pretrpela šte-
vilne nepotrebne, nasilne deviacije. Namesto
da bi se temeljito raziskal sam fenomen
umetnosti (in nihče ne more reči, da bo za-
rad tega postal izoliran), se za umetnost ne-
prestano uporabljajo kategorije, ki ji ne pri-
padajo oziroma so ji popolnoma inadekvatne.
Razen tega je treba še dodati: reči za umet-
nost, da je družben pojav, ni netačno, toda
za estetiko je premalo in preširoko. Zato
oznak kot »historičnost«, »družbenost« itd.
ni treba prejudicirati. Če je umetnost zares
družben fenomen, z vsemi karakteristikami
historične dialektike, v kar pri nas nihče ne
dvomi, potem se bo v temeljiti raziskavi v
resnici našel v vsaki konkretni analizi.

Predmet estetike je umetnost. To je danes
še edino pravilno pojmovanje termina este-
tike in področja njegove uporabe. Toda to
je na svoj način ugotovil že Hegel, moderne
materialistične estetske koncepcije pa v tem

pogledu še vedno nimajo skupnega stališča.
Največ nejasnosti je v razmeritvi pred-
metnega področja med estetik in sociologijo
umetnosti, pa tudi zgodovino umetnosti.
Treba pa je poudariti, da sociologija umet-
nosti v prvi vrsti raziskuje umetnost kot
funkcijo družbe. Zgodovina umetnosti pro-
učuje konkretne pojave umetnosti v časovni
dimenziji zgodovine, v njenih epohah in po-
sameznih konkretnih manifestacijah in je
torej tako vezana na zgodovinsko in socialo-
ško zakonitost.

Nasprotno pa estetika nima takih kon-
kretnih interesov. Njen interes je mnogo ab-
straktnejši. Abstrakten samo toliko, v kolli-
kor hoče vso posameznost, raznolikost po-
javov umetnosti združiti v en, edini pojem,
pojem umetnosti, ki ga potem z enako pravi-
co uporabljamo za indijsko, mezopotamsko
in egiptovsko svetlišča, renesančno slikarstvo
in moderno poezijo. Na ta način se naloga
estetike omeji na eno samo, zelo enostavno,
toda direktno vprašanje: Kaj je umetnost?
Odgovor je ne samo kompliciran, temveč
tudi težak. Neizbežno vprašanje, »kaj je
umetnost?«, vsebuje v sebi vsa tista vpra-
šanja, ki v svojih analizah gradijo celotno
estetiko: v čem se umetnost razlikuje od
vseh ostalih človeških aktivnosti? Kaj je nje-
na struktura in kaj jo konstituira? Kaj je
ustvarjalni akt umetnika in kaj doživljajni
akt publike? Kaj in kakšne so relacije umet-
nosti do človeka, življenja in sveta sploh?

Včasih se želi, (zadnje čase tudi pri nas),
pojasniti umetnost z njenim »splošno člove-
škim karakterjem«. Ne glede na to, da je to
v vsakem pogledu nejasen pojem, je treba
opozoriti na dejstvo, da se v tem ne more
ustvariti ničesar drugega kot to, da je umet-
nost človeška manifestacija, ki se javlja po-
vsod, kjer se pojavlja človek. V toliko

Reforma univerzitetnega študija mora omogočiti boljšo in naprednejšo vzgojo mladih intelektualcev

Kaj naj postanejo sveti letnikov

Samo po sebi pa mora biti jasno, da vztrajanje na »sporcilu«, kot obliki odnosov in vezi med ljudmi, torej neki specifični obliki njihove družbenosti, ne pomeni trditve, da je to edina oblika njihove povezanosti. Prav tako je treba poudariti, da to tudi ni edina oblika potrditve človeka in njegovega subjekta kot subjekta. V vsakem slučaju je to ena izmed najglobljih človeških manifestacij, ne pa tudi edina. Človek se lahko kot človek in subjekt potrdi v zelo raznih oblikah aktivnosti. Toda v sferi doživetj in na nivoju duha, zavzema umetnost poleg filozofije centralno in najpomembnejšo pozicijo.

Pismo iz Amerike

Iz udobne domačnosti Ekonomske knjižnice sem se znašel sam na obali Pacifika, študent največje privatne univerze ameriškega Zahoda, na Stanfordu. Ogromen kampus, osem tisoč pretežno republikansko usmerjenih študentov, Stanford, univerza kontrastov, s Kendallom, najbolj reakcionarnim profesorjem »na tej strani Mississippija« in prof. Naranom, edinim odkritim marksistom, kar jih poučuje na velikih univerzah. Univerza, ki razpiše vsako leto razen cele vrste delnih tvoj deset poletnih stipendij za študente z vseh kontinentov. V okviru te stipendije je Stanford prebil »zvočni zid« in stipendiral mojega poljskega kolega — člana komunistične partije. Ta univerza vzdržuje tudi svojo podružnico v Stuttgartu kot del velikega eksperimenta za povezavo študija v Ameriki in Evropi. Stanford je reakcionarna ustanova, ki prepoveduje politično strankarsko propagiranje na kampusu in ima slabo nogometno moštvo in stadion za 9000 gledalcev. Tukaj študirajo študentski predstavniki 62 različnih narodov. Edini Jugoslovani sem — morda je to dobro — ker nimam nikogar, da bi skupaj tradicio-

Mile Čuček

nalno vihala nos (ali pa se navduševala, op. ur.) nad vsem, kar ni kranjski — sam pa sem se že navezal na ponavljajoč trikotnik z Beogradom, Budimpesto in Bukarešto...

Razen »zastrašujoče apatije« sem našel tudi nekaj stvari, ki so vredne premisleka — mnogo bolj kot objektivna... Stanfordski sistem Častnega kodeksa, Osnovni standard, Knjižnica, RSR sistem učenja na podlagi audio-vizualnih kartonov, sistem izpitnih kartotek in izpitov, sistem, ki omogoča že z golo organizacijo študij celemu razredu, tudi če je v knjižnici na razpolago le nekaj knjig. Sistem študentske samouprave in organizacije ima nekaj elementov, ki bi lahko bili zanimivi tudi za kolege na Mikloševcih.

Da, ameriški študentje se siržirajo na kratko in nosijo živobarnje jopice — toda, je to res vse, kar smo sposobni opaziti in opisati?

Med stvarmi, ki na tej šoli presenetljivo vsakega obiskovalca, so dominantni Osnovni Standard, Častni kodeks in Quarter sistem namesto semestrskega.

»Stanford pričakuje od študentov, da v univerzitetnem delu in izvenšolskem življenju pokažejo smisel za red, moralno, osebno odgovornost in pravice drugih ljudi. Prekršek tega standarda je zadosten razlog za odstranitev z univerze.« To so besede, ki jih citam ob vstopu na Stanford, natisnjene na zelenem kartončku, kjer podpisate, da se boš standarda držal. Ničesar revolucionarnega ni v gornjem tekstu in vendar vse, kar iz njega izvira, omogoča mnogo prostostejše gibanje in uspešnejši študij.

Častni kodeks je osnovan na Osnovnem Standardu in je »izraz zaupanja univerze v odgovornost in resnost študentov«. Svobodni izpiti so ena od stvari, ki jih omogoča ta sistem. Vsi izpiti na Stanfordu so pisani in po pravilu nihče ne sme nadzirati študentov medtem, ko pišejo naloge oz. izpise. Profesor mora zapustiti razred, kjer študentje oprav-

ljajo izpit. Student ima pravico odnesti nalogo domov ali na bližnji travnik in reševati naloge v okolju, ki mu najbolj prija. Edina omejitev je čas — ta je za vse enak. To seveda ne pomeni, da ne moreš pisati izpita dan prej ali pozneje, če se dogovoriš s profesorjem. Pa še seveda iste naloge, ki so jih pisali tvoji kolegi prejšnji dan ali bodo preznobile kolego dan pozneje. Naloge so v študentovih rokah varne, varne tudi za izid izpita, ker je na ovojno zvezka, v katerega pišeš izpitne naloge, majhna klavzula in prostor za tvoj podpis — »Obvezujem se, da bom spoštoval Kodeks in ne bom dal niti prejel nobene nedovoljene pomoči«. Podpis ali beseda na tej univerzi zadostuje. Da, precej čudno je, ko med pisanjem štiriurne naloge iz statistike odideš s sotrpinom iz sosednje klopi na sprehod ali »čik-pavzo« — ena sama formula bi morda rešila njega ali tebe — in vendar se lepo pogovarjata o baseballu.

Kje je ključ uspeha tega sistema — sistema, ki je ponos te univerze in študentov? So ameriški študentje v osnovi bolj poštenj kot naši evropski »plonkarji«? Je njihova resnost nekaj, česar mi nimamo? Rešitev uganke je v sistemu, ki je za vsem skupaj.

Kaj se zgodi, če nekdo goljufa? Če si pomagaš z raznimi listki itd?

Prvič, če ti profesor iz naloge lahko dokaže, da si goljufal, te gladko izključijo.

Drugič, skoraj vedno bi te ob poizkusu nedovoljene samopomoči levi ali desni sosed vlijudno opomnil. Če se za opozorilo ne zmešiš, te bo kdo v razredu vlijudno zaprosil, da se sam javiš profesorju, in če ignoriraš še to vabilo, potem skoraj sigurno dobiš vabilo častnega razsodišča in po zaslišanju skoraj vedno tudi dokument o izključitvi. To je sistem za uveljavljanje, ki pa je povsem sekundarnega pomena, ker je duh in zavest bistveni element.

Problem »kolegialnosti« in »ovadustva« in podobnih stvari je tukaj podrejen pojmu »fair play« in borbi za ocene. Znamenito redovanje na stanfordski krivulji Častnemu kodeksu mnogo pomaga.

Krivulja predstavlja razporeditev pozitivnih ocen v razredu, 15 odstotkov lahko dobi odlično, 35 odstotkov prav dobro, nadaljnjih 35 dobro in spodnjih 15 odstotkov zadostno. Dobro in zadostno predstavlja nezazeleni ocen — ki pa sta še vedno pozitivni. Vsakdo, ki se okorišča z viri, ki jih kolegi pri pisanju izpita ne uporabljajo, lahko pozitivno oceno ostalih navzdol. Dva ali trije goljufi v razredu dvajsetih lahko precej spremenijo ocene ostalih — zato tudi anglosaksonski fair play pravilo ni le mrtva črka. Zaupanje v sistem je splošno in v celem letu tukaj nisem videl niti enega primera, da bi se kdo poizkušal okoristiti s prostostjo, ki jo ima.

Zanimajo me, kdaj bo kak profesor naše univerze nehal tolerirati listke in prišepetavanja. Bo kdo od njih uvedel krivuljo, apeliral na poštenost in resnost študentov, pokazal zaupanje vanje in nehal hoditi po razredu, iskati šumeče papirke in šikale oči? Se bolj pa, bodo študentje opravili tako zaupanje?

Častni kodeks ne omogoča le prostih, nekontroliranih izpi-

tov, ampak tudi odlični sistem v knjižnici. Knjižnica v Stanfordu je ogromna ustanova, saj je vsakega študenta; ne samo zaradi obsega — 1.200.000 zvezkov — ampak tudi zato, ker so njene police odprte vsakemu študentu. Da, v tej knjižnici ne dobiš knjig potem, ko si izpolnil formular in dobil mrk knjižničarjev pogled zato, ker si si naročil knjigo le, da bi pogledal, če je v njej kaj, kar bi lahko uporabil v seminarju in jo vrnil po dvanajsetih minutah...

V samih skladiščih knjig so med policami majhne mizice, kjer si v miru prebraš kupe knjig, ki so okrog tebe na dosegu roke. Vsakdo, kdor je kdaj pisal kak seminar, ve, kaj pomeni, če se lahko prosto gibáš po prostorih, ki so »sve-tišče« naših knjižnic. Dve ogromni čitalnici, Sociološka in Umetnostna — z odprtimi policami referenčnih knjig in novitet omogočata delovni mirni atmosferi — še bolj pa prija neposredno izbiranje knjig iz področja, ki te zanima.

Izkušnje knjižničarjev te univerze kažejo, da stari kriki naših knjižničarjev, da bi študentje v enem tednu vse knjige pomešali in polovico pokradli, ne drži in predstavlja bolj podcenjevanje študentov in pomanjkljiv smisel za organizacijo. Seveda moraš tudi na Stanfordu za knjigo, ki jo neseš iz knjižnice, podpisati reverse, toda znotraj knjižničnega poslopija je dobro delovanje in stvar organizacije in morda tudi zaupanja — Kodeksa.

Ameriški študentje bistveno niso boljši od nas. Ne vem, če je kdo med nami, ki bi dvomil, da mi ne bi mogli doseči tega, kar je dosegel Stanford in še kak ducat ameriških univerz, ki delujejo na podlagi Kodeksa. Tak sistem daje študentu nedvomno priliko za resnejše in boljše delo.

Mnogo predpisov, ki sodijo še k idejam s konca prejšnjega stoletja, je iz Stanforda napravilo morda preveč resno in dolgočasno ustanovo, toda kdo smo mi, da lahko presojamo vrednost ukrepov kot: prepoved vsakega alkohola na območju univerze, predvsem pa v študentskih domovih; zahteva, da se dekleta pod 21 leti podredijo disciplinskim zahtevam univerze in žive na kampusu in ne smejo n. pr. brez posebnega dovoljenja prenočiti izven kampusa, da morajo biti brezposojno doma ob 2.30 zjutraj, da morajo na posebnem formularju napisati, kje in s kom so, če so zunaj med 11.30 in 2.30; da noben moški nima dostopa do sob deklet in se lahko shajajo le v dobro urejenih, toda ne preveč »intimnih« družabnih prostorih; da univerza zahteva, da so na raznih smučarskih izletih in podobnem prisotni šaperoni; da univerza prevzema odgovornost za vse, kar se zgodi na kampusu, in zato smatra vse te uredbe za upravičene.

Mi se zgrozimo nad njihovo »smešno, strogo in brezdušno disciplino«, oni bi se pa nad »čudno« disciplino in številom raznih obiskov v študentskem naselju, da o živahnem pijačevanju in raznih prireditvah niti ne govorimo.

Zelo enostavno je, sicer malo demagoškega stališča, pisati o pomanjkljivi kakovosti študija, o zmaterializiranosti študentov. Mnogo je res — še bolj res je, da se iste besede slišijo za vse močete narode in študentske organizacije doma in v tujini; in še bolj res je, da je čas, da bi naši študentje hodili po svetu in pisali ne samo o tem, kaj je slabo zunaj, ampak da bi včasih opazili tudi kaj takega, kar je novo, zanimivo in koristno. Stvari, ki bi bile vredne premisleka in morda posnemanja.

Ženske in univerzitetni študij

Danes se vsakemu študentu zdi pravzaprav čudno, če v njegovem letniku ni nobenega dekleta. Se celo na najbolj »neženskih« oddelkih jih lahko najdemo, da sploh ne govorimo o tistih, kjer so skoraj popolnoma »izrinile« svoje moške kolege. Danes je tak položaj v skoraj vseh civiliziranih deželah. Kakšen pa je bil pred komaj 60 leti v Belgiji, nam pove naslednji članek, ki je izšel v belgijskem študentskem listu La Métropole.

Ko je leta 1883 doktorica prava Marie Popelin izročila svojo prošnjo na Bruseljsko sodišče, da ji dovoli opravljati advokatske posle, ji je javni tožilec odgovoril: »Vloge, ki jo nameravate igrati, in po se, katerimi se nameravate ukvarjati, vam ni dala ne narava ne družba. S to prošnjo ste si nakopali samo nepotrebne stitnosti! Poščitite si drugi posel kakaj poklic, ki ga nameravate opravljati, je za vas nedostopen...«

Ženska, ki je tedaj hotela obiskovati univerzo, je morala imeti precej poguma in vztrajnosti. Tradicionalne ideje, predsodki, navade itd. itd., vse je bilo proti njej.

Toda ti časi so minili in ženska na univerzi je danes kaj vsakdanji pojav. In ravno toliko zabavna kot poučna je misel na tiste čase, ko so se v predavalnicah pojavila prva »kriki«.

Leta 1872 je prva ženska prosila za dovoljenje za študij medicine na univerzi v Louvainu. Dovolili so ji samo nekaj kurzov, potem je morala oditi v Bern. Tri leta pozneje je notranji minister uradno zaprosil univerze za njihovo mnenje glede sprejetja žena na medicinske fakultete. Nekateri univerze so bile proti,

Južnoafričan Nanu v razgovoru s prijaznim kmetom.

nice študentskih organizacij. Pomagale so si na ta način, da so začele prirejati čajanke s plesom, kamor so vabile svoje kolege. Končno so pod tem pritiskom popustile tudi študentske zveze in danes vlada na univerzah »vsestransko in večno« prijateljstvo med obojema spoloma.

Odnosi med obojema spoloma so se danes na univerzah popolnoma normalizirali in do bili čisto naraven značaj — razen služb v sodstvu seveda. Se devet let po smrti M. Popeline, leta 1922, je prva ženska dobila pravico reševati pravne zadeve.

Po I. svetovni vojni oblasti niso mogle več preprečevati ženskam dostopa na univerzo, čeprav javno mnenje še ni bilo na njihovi strani. Zmaga je bila uradno potrjena, toda boj za koezukcijo še ni bil končan. Okrog leta 1930, ko je pričelo prihajati na univerze vedno več deklet, so začeli postajati njihovi moški tovariši nemirni in jih smatrali za nevarne tekmece. Ko so dekleta vstopale v predavalnice, so morale biti večkrat pripravljene na neslane šale.

Počasi, vendar konstantno je naraščala njihova »varnost« in enakost z moškimi tovariši. Boj za koezukcijo se je končal na čisto naraven način in njeni najhujši nasprotniki so počasi omagali. Leta 1930 so študentje že sami branili pravice svojih sošolk.

Od leta dalje število deklet na belgijskih univerzah konstantno narašča. Danes nihče niti ne pomisli na to, da bi se spraševal, kako so dekleta prišla na univerzo. Edini znak »starega sovraštva« je bilo opaziti leta 1950, ko so za dekleta še veljali predpisi izpred vojne, ko niso smele biti člani

je to kaj lahko pojasniti. Z družbenega stališča je univerzitetno življenje nenaravno. V letih, ko so njihovi vrstniki v drugih poklicih že davno poročeni, so študentje v veliki večini še vedno samski. Glavni vzrok tega je gotovo njihov ekonomski položaj. Prav zaradi tega so si postavile belgijske študentske organizacije za nalogo, da poročnim študentom preskrbijo posebne ugodnosti: večje stipendije, stanovanja, razne olajšave itd. Vse to naj bi na svoj način podpiralo zakonsko življenje med študenti, ker je to, pri urejenih ekonomskih razmerah, pogosto stimulus za dobre učne uspehe.

Izletniki so se pomudili tudi na blejskem gradu.

Košček prijateljske dežele

Prijetno razpoloženje, ki smo ga občutili že pri prvem srečanju z inozemskimi kolegi v naselju, se je ponovilo koncem preteklega meseca na izletu, ki ga je priredil Odbor za mednarodne zveze pri UO ZSJ. Zal so se ga udeležili le arabski, indijski in južnoafriški kolegi.

ki so se tako prvič seznanili z lepotami naše Gorenjske. Kolikor se je iz gorenjskega centra Kranja dalo na hitro odnesti vsaj nek vtis, je bil to prav gotovo pogled na prostrano Iskro, viseči most čez Kokro ter pri-srčno Prešernovo gledališče s spomenikom velikega pesnika.

Po kratkem odhodu pri Starem Mayerju je avtobus hitro poiziral kilometre, se srečno povzpela na brezjanski klanec ter se spustila k modri gladini Blejskega jezera. Če si že na Bledu, ne pozabi na še nedotaknjeno naravo, ki jo v sebi skriva Vinigar — je gotovo ostalo zapisano v srcu afriških in azijskih študentov. Zdaj se, da je čar te prirode divjine še najbolj občutil otroško neugnan in obenem globoko misleči temnopolti Afričan Nanu. Tih je stopal po ozki stezi v Vinigarju ter si tu in tam zabru-

dal nam nerazumljivo domačo melodijo, dokler se ni znašel zunaj prijetnega hladnega Vinigarja. Tedaj pa se je zopet razvil ter skušal navezati nova poznanstva in kot se je videlo mu je to v slovensko-nemškem razgovoru z blejskim kmetom tudi uspelo.

Sonce je poslednjič osvetlilo vrhove Julijskih Alp, ko se je družba povzpela na blejski grad ter se ob pogledu na okusno urejene prostore vsaj za trenutek preselila v preteklost.

Po skromnem prigrizku v Jevlovcu, kjer se je visoki Indijec v imenu ostalih kolegov zahvalil za nepozabna doživetja, je že v polmraku sledil obisk begunjskih žrtv. Obrazi pa se je zresnili, temnopolti kolegi so prisluhnili našemu pripovedovanju o težkih časih okupatorjevega strahovanja. Oči so nemirno blodile po kamnitih kockah ter prebirale zanje težko izgovorljiva imena...

Košček naše ožje domovine, ki ga lahko s ponosom pokaže komurkoli, je naše kolege iz daljnjih dežel še bolj približal in navezal na njim prijateljsko državo in ljudi.

A. Baasin

Dežela tisoč univerz

V svojih »skokih naprej« uva-jajo Kitajci vse močote nove oblike dela in življenja. Nove oblike življenja v komunah ne veljajo samo za delavce in nametence, pač pa v enaki meri tudi za študente in šolobvezne otroke. Pojav, ki je povezan s komunalnim gibanjem, je ustrajanje ogromnega števila provincialnih univerz. V šan-tunški provinciji jih je bilo v zadnjem času ustanovljenih 4014 in največkrat vodi te univerze »delovno ljudstvo samo«. Na teh 4014 univerzah je vpisanih 226.000 študentov. V komunah Kvangsi imajo 22 inštitutov, kjer poučujejo agronomijo.

trgovinske vede, gozdarstvo, poljedelske znanosti, vojaške znanosti, finance, ekonomsko politiko, šport in umetnost.

Čeprav vse te inštitucije imenujejo univerze, so v bistvu le na nekoliko višjem nivoju kot zadnji razred osnovnih šol. Na finančnem oddelku take komunske univerze poučujejo n. pr. »finančno vodenje komun«, to je najosnovnejše knjigovodstvo. Študentje v industrijskih oddelkih se učijo upravljati s poljedelskimi stroji, pridobivati železo itd.

Ker se razvoj teh »univerz« vedno bolj širi, je slišati vedno več glasov, ki izražajo zaskrb-

ljenost zaradi devalvacije šolstva v celoti. Neposredna posledica tega študija je nizek nivo pouka, kar pa istočasno predstavlja tudi oviro za razvoj znanosti.

Eden izmed osnovnih ciljev nove vzgojne politike je zadovoljitev ogromne želje po znanju v novi Kitajski. Pred revolucijo je bila šola privilegij redkih izbrancev in Kitajci se še danes niso popolnoma znebili tradicionalnega »strahospoštovanja« pred učnim ljud-m. Protij temu uporabljajo vse močote ukrepe in metode. Sedaj, ko je pravica šolanja ena najosnovnejših pravic vsakega državljanja, si vsak želi čimprej pridobiti potrebno znanje. Nova oblast kljub vsem naporom nima možnosti, da bi zadovoljila ogromne potrebe vsaj z najosnovnejšim — z učitelji. Pa tudi denarna sredstva so zaradi drugih, še večjih potreb precej omejena. Posledica tega je, da lansko leto ni moglo v šole 40 odstotkov šolobveznih otrok.

Letošnja odločba, da bodo skušali zadovoljiti potrebe z znižanjem nivoja pouka, je privedla do tega, da so lahko objavili, da v letošnjem letu obiskuje osnovno šolo 93,9 odstotkov vseh šolobveznih otrok. Od leta 1957 do letos se je število slušateljev na visokih šolah in univerzah podvojilo. Komune bodo iz svojih sredstev dajale sredstva za nove univerze. Neosnovana ni tudi dom-neva, da bodo učitelji izbirali tudi med tistimi odvečnimi birokrati, ki so jih poslali iz mest na deželo. To bo ukrep, ki bo osnovnošolski pouk dvignil na prejšnjo raven. Če se bo to zgodilo, bo počasi začelo izgledati tudi to »morje univerz«.

TELEGRAMI

Lüttich (Belgija). Prvič so študentje in profesorji medicinske fakultete nastopili v skupnih pouličnih demonstracijah, zahtevajoč, da se bolni študentje brezplačno sprejmejo na univerzitetno kliniko.

Cambridge. Število na novo sprejetih članov v študentsko organizacijo je vsako leto manjše in je padlo letos na komaj 1069. Razen tega je bil tudi 131 proti 64 glasovom odklonjen predlog o sprejetju katerekoli študentke.

Haid (Danska). 29. in 30. maja so se v tem mednarodnem študentskem centru sestali predstavniki združenj nacionalne študentske zveze DSF. Diskusija teh neuradnih razgovorov je obsegala sistem visokošolske izobrazbe in načela bodoče študentske politike na mednarodnem polju.

London. V zadnjih mesecih se na ulicah vedno pogostejše pojavljajo študentske fakultete za likovno umetnost in arhitekturo, član Anti-ugly-league. Tako dajejo duška svojemu nezadovoljstvu s sedanjim nivojem britanske arhitekture.

Jodhpur (Indija). Vlada je zaradi preštevilnih stavk sklenila uvesti številne ostre ukrepe proti študentom. V bodoče se morajo obračati le na svoje predstavnike, ne pa na politične stranke, sicer bo vlada zaprla posamezne predavalnice.

Rim. Poleti bo v italijanskem glavnem mestu mednarodni seminar za študentski film, ki ga pod okriljem mednarodnega biroja za študentsko kulturno dejavnost organizira filmski oddelk nacionalne študentske organizacije UNURI.

New Zealand. Na povabilo novozelandske študentske zveze je pretekli mesec obiskala ta otok Indonezijska študentska delegacija. Oglevala si je šest univerz in imela neposredne sestanke z novozelandskimi kolegi.

Oslo. Norveški študentje so ostro reagirali na nedavno rektorjevo izjavo, češ da predvidevajo načrti za novo univerzitetno posojilo obisk le katih 6000–7000 študentov. Študentski list Epoke piše, da je neizogibno potrebno, da se poveča število izobraženecv. Če najzela sledi hitremu gospodarskemu napredku.

Edinburg. Grupa afriških in zahodnoindijskih študentov je ob podpori rektorja in študentskega sveta protestirala proti rasni segregaciji na južnoafriških univerzah.

Pred Prešernovim spomenikom v Kranju.

Odličnih 15.826 točk za atletinje Olympie

V PRVEM KOLU ZVEZNE ATLETSKE LIGE STA SE V LJUBLJANI SREČALA MESTNA RIVALA LJUBLJANA IN OLYMPIA. TA PRVI DVOBOJ SO ENE KOT DRUGE ATLETINJE PRIČAKOVALE Z MEŠANIMI OBČUTKI, SAJ IMATA OBE VRSTI NEKAJ TEKMOVALK POŠKODOVANIH IN SO MORALE NAMESTO IZKURŠENIH TEKMOVALK VSKOČITI MLAJŠE MOČI. SVOJE NALOGE SO IZPOLNILE VEČ KOT ZADOVOLJIVO IN SO NJIHOVE STAREJŠE KOLEGICE LAHKO PRAV ZADOVOLJNE S SVOJIMI NASLEDNICAMI.

Ko smo pred kratkim dobili študentje v svoje vrste se atletski klub, res nismo pričakovali, da se bodo atletski delavci pod streho tako dobro, saj vedno kako je in težave se pojavljajo tako nepričakovano v športnem delu, da se je najbolj iznajdljivi delavci izvečje iz njih. Kaže, da so atletski delavci s tem računali in se že vnaprej pripravili. Neutrudno so nadaljevali začeto delo in v soboto in nedeljo so se že pokazali prvi rezultati, ki so presenetili ne samo navadne gledalce ampak tudi atletske strokovnjake.

Ze prva točka nedeljskega sporeda je sprožila val odobravanja. Dragi Stamejčičevi je

kot prvi Jugoslovanci urpelo preteči 80 m z ovirami v času pod 11 sekund. S tem rezultatom je Draga pokazala, da se ajena krivulja dviga in upamo, da to ni njena zadnja beseda. S tem rezultatom se je uvrstila med najboljšie tekačice v Evropi. Tudi Usenkova je bila dobro razpoložena. Po nekaj poizkusih je kroglja potočila 14,46 m daleč, kar ni malo. Ena lastovka če ne prinese pomladi! Zato tudi po teh dveh disciplinah se ni kazalo na kak poseben rezultat naših atletinje. Videli pa smo vrsto novih, mladih tekmovalk, ki so se odlično znašle v vrstah državne prvega. Laže se je namreč boriti za naslov prvaka, kot pa

brani tak naslov. Tega so se zavedale tudi tekmovalke. Zagrizena borba je na koncu pokazala rezultate njihovega prizadevanja. Kljub oslabljeni zasidbi (Bajžljeva ni nastopila, Škrjančeva pa je zaradi poškodbe metala samo kopje, pri čemer je dosegla osebni rekord z 39,62 metra), so naše tekmovalke nabrale več kot lani v Zagrebu. Naskok je za celih 200 točk večji in nam vltva upanje, da bodo atletinje presegle znamko 16.000 točk, kar bi bil izredno dober rezultat in bi verjetno zadostil za osvojitve državnega prvenstva.

TEHNIČNI REZULTATI

80 m ovire: Stamejčič 10,9; Ostrovska 12,1; Breščak (O) 13,0. 100 m: Ušaj (L) 13,0, Cviki (O) 13,2. Čaiks (O) 13,4. 200 m: Stamejčič (O) 25,3; Ostrovska (B) 27,1; Hočevnar (L) 28,9. 800 m: Beve (O) 2:30,3; Cerne (L) 2:31,1; Zorman (L) 2:38,4. 4 x 100 m: Olympia 51,6; Ljubljana 54,4.

Daljšina: Ušaj (L) 517 cm; Droie (L) 463 cm; Breščak (O) 435 cm.

Višina: Droie (O) 144; Kuntarč (L) 141; Usenk (O) 141. Kroglja: Usenk (O) 14,46; Hudobivnik (O) 12,93; Turk (L) 10,37.

Disk: Čelensik (O) 42,36; Hudobivnik (O) 42,06.

Kopje: Škrjanec 39,62; Čelensik (O) 35,96; Puc (L) 23,75.

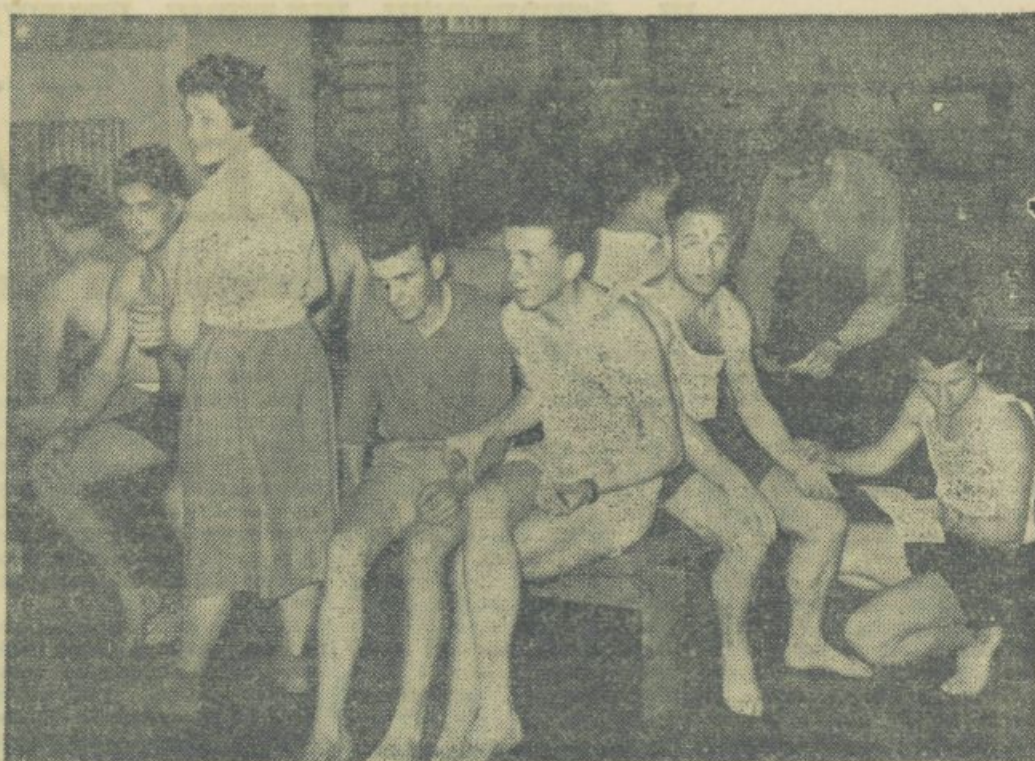
TUDI MOŠKI NOČEJO ZAOSTAJATI ZA ŽENSKO EKIPLO

Istega dne so se na stadionu v Šiški sešli trije ljubljanski atletski klubi, da se za točke v I. kolu zvezne atletske lige pomerijo med seboj. Ta troboj Olympie, Ljubljane in Svobode je bil zelo kvalitetna prireditev, čeprav niso presegali rekordov. Na splošno je povprečje razveseljivo visoko in v kolikor bo šlo tako naprej, lahko kmalu pričakujemo ponoven dvig slovenske atletike. V vsaki točki sporeda so bili na startu izenačeni tekmovalci, ki so morali za vsako točko vložiti maksimum sile in volje. Tako so po prvem dnevu vodili atletje Olympie, med katerimi moramo omeniti kot dobre in poštvalne Stamejčičeviče.

mejiča, ki se je z osebnim rekordom uvrstil na drugo mesto na 400 m, Torkarjeva, saj mu je manjkalo le 3 cm do magične sedmice v skoku v daljino. Kot dober atlet se je predstavil tudi Čihal, zmagovalce skoka v višino (181 cm) in drugi v metu kroglja. Omeniti moramo odličnih 14,77 m Penka in sultanu kroglja in Kastelica v metu kopja 62,78 m.

Odlikovali so se tudi tekači štafete 4 x 100 m, saj bi z 2 desetinko hitrejšim tekom izenačili klubski rekord.

Kljub prednosti iz prvega dne naši atletje niso mogli vzdržati dvoboja z atletji Ljubljane in so jih le-ti v drugem dnevu premagali za celih 1000 točk. To gre predvsem na račun nekaterih disciplin, ki so pri nas še slabše razvite. Kljub temu pa so bile borbe zelo lepe in napete, doseženi številni osebni rekordi in upamo, da bo v bodoče še bolj.

Kondicija je za vsakega športnika izredno važna. Kako ugotavljamo telesno zmogljivost, pa mnogi ne vedo. Za to so posebni testi, s katerimi se morajo seznaniti tudi študentje medicine, kakor nam kaže slika.

Univerzitetni svet je razpravljaj o telesni kulturi študentov

POMEMBNI SKLEPI

Univerzitetni svet je v celoti sprejel poročilo komisije za telesno kulturo in predvojaško vzgojo. V študijskem letu 1959-1960 fakultativni predmet telesne kulture

clja in uvedba fakultativne telesne kulture v študijskem letu 1959-60 pomembni sklep, v katerem je lahko naslednje delo realizacijo prvotne misli o obvezni telesni kulturi.

Posebni pogoji telesne kulture na visokih šolah in univerzitetni svet je razpravljaj o telesni kulturi študentov

Univerza je šola ljudi, tudi šola športnih kadrov, generacij, aktivnih članov Zveze študentov Jugoslavije, ki odhajajo po končanem študiju na svoja službena mesta. Politično in moralno prežet intelektualce ima nemalo odgovornosti, kako bo na svojem področju dela prikazal svoj pogled na telesno kulturo. Zato je lahko vsak študent bodoči ideolog in usmerjevalec v delo in oblikoval bo mlade ljudi le tako, kot je sam oblikovan.

Tu uvedne misli predsednika komisije za telesno kulturo in predvojaško vzgojo prof. dr. Stojana Pretnarja v poročilu za univerzitetni svet nedvomno kažejo s kakšno skrbjo in odgovornostjo je treba pristopiti k razpravljanju o problemu telesne kulture med študenti.

Ko ocenjujemo delo na področju telesne kulture med študenti na univerzi lahko v preteklih letih opazimo naslednje značilnosti:

telesno kulturo je treba pojmovati kot enoto, ki ima v naši družbi enako funkcijo za delavca, študenta, mladca — biti zdrav in delovno sposoben član družbe. Torej gre za enoten koncept telesne kulture.

izpolnjevanju te funkcije je v preteklih letih služilo le akademsko športno društvo Olympia, ki je bilo edini nosilec telesno vzgojnega in športnega programa med študenti in na univerzi. To društvo — študentski kolektiv je s svojim članstvom postalo najbolj vzoren študentski športni aktiv v državi in edini primer, kjer je športna organizacija dejansko prevzela skrb za telesno kulturo in šport študentov, pri tem

pa ni postala izolirana enota.

Nasprotno, s svojim raznolikim članstvom je zgradila kolektiv, ki je pretežno študentski, po svojem športnem in družbeno-političnem programu pa dosledno načelom socialistične športne vzgoje.

pred nedavnim ustanovitvijo Zveze študentskih športnih organizacij je prevzela skrb nad športno in telesno vzgojno dejavnostjo študentov, ki so bili na tem področju vse doslej pasivni. Z organizacijo svojih tekmovalcev in priprav je v kratkem času združila okoli sebe v posameznih panogah okoli 740 študentov, kar je za delo dveh mesecev več kot dovolj. Vendar je misel o vzgoj-

nem, strokovnem in političnem delu v tej organizaciji bistvena.

Kljub vsem uspehom, prizadevanjem in naporom ne moremo biti zadovoljni, zato pomenijo novi predlogi, ki jih je univerzitetni svet sprejel v celoti, pomemben korak naprej. Naj se omejimo le na najbolj bistvene:

sodelovanje telesne kulture in predvojaške vzgoje je novo in pomembno v strokovnem usposabljanju študentov. Mnenje, da ni dovolj le strokovno znanje predvojaške vzgoje, ampak združeno s telesno kulturo, sposobnostjo in fizično vzdržljivostjo študentov, odpira nove možnosti za skupen, sodoben in vzgojen program.

redna telesna kultura na univerzi bi gotovo morala postati v perspektivi stvarnost in pojem, o katerem govorimo že dalj časa. Zato pomeni realiza-

Ko sedaj zremo na vrsto dobro in realno zastavljenih problemov, lahko ugotovimo, da se je vprašanje telesne kulture med študenti vendarle premaknilo z mrtve točke in sicer v smeri za sedaj optimalnega programa, kjer bo univerza kot nosilec strokovne in idejne usmerjenosti naše mlade generacije skrbela tudi za fizično sposobnost ljudi, ki bodo čez nekaj let stopili v boj za izgradnjo domovine, skupaj z delovnimi ljudmi naše skupnosti.

ŠPORTNO DELO MED POČITNICAMI

Študijsko leto se bliža koncu in študentje se bodo kmalu spet razšli. Med počitnicami pa se bodo še dvakrat zbrali in ti dve priliki morajo športni delavci v študentski organizaciji izkoristiti za to, da seznanijo širšo študentsko javnost z načrti za bodoče delo na športnem področju med študenti in jih pridobijo, da se bodo v prihodnjem letu vključili v študentsko športno dejavnost.

Prva taka prilika so delovne brigade. Poskrbeti je treba za rekvizite in upamo, da je pripravljani štab za brigade misli na to in zagotovi rekvizite vsaj v takšni množini kot preteklo leto. Vsekar kor pa se ne sme športno življenje brigade začeti in končati le z jutranjo telovadbo. Ze v samem začetku je treba brigadirje pridobiti za razna športna tekmovalja. Sicer je res, da jutranja telovadba vsaj v začetku brigadirjem ne diši preveč. Zato je treba paziti na to, da se z njo ne pretirava, kajti potem zgubi športni referent večje število brigadirjev, ki se ne bodo vključili v športno življenje brigada. Zelo pa pušitegno tekmovalja med brigadirji po posameznih četah. S temi pa je treba pričeti zgodaj, ne šele zadnje dneve pred odhodom domov, kot se je zgodilo lansko leto.

Druga priložnost je Ankarin, kjer bo spet seminar za študente — funkcionarje. V zadnjih dneh so sestavili seznam udeležencev tega seminarja, pri tem pa niso upoštevali dejstva, da je šport tudi ena od dejavnosti študentske organizacije in niso predvideli za seminar nobenega športnega delavca.

V zadnjih letih se je na seminarju samem pa tudi drugje dogajalo, da so problematiko športnega življenja na univerzi sami funkcionarji študentske organizacije (pri tem ne mislimo športnih funkcionarjev, ampak one »splošne« v združenjih itd.) potisnili na stran. Razpravljanje o teh problemih pa ni prineslo nikakršnih vidnejših zaključkov in uspehov. Zato bo treba posvetiti letos več pozornosti reševanju tega vprašanja.

Na kratkem, neuradnem sestanku upravnega odbora Zveze študentskih športnih organizacij ljubljanske univerze so se zavzemali za to, da bi v dneh, ko se bo na seminarju razpravljalo o telesni vzgoji in športu na univerzi, prišli na seminar vsi športni referenti s fakultet, da bi se domenili o delu v prihodnjem letu in seznanili bodoče

funkcionarje združenj s pomenom te dejavnosti za študente. Tako bi se vendarle enkrat zbrali predstavniki vseh fakultet, saj do sedaj nekatere fakultete sploh niso imele aktivnih športnih delavcev in se odbori združenj niso zanimali za športno življenje. Odborom takih združenj pa je treba dopovedati, da šport in telesno razvedrilo pripadata vsem študentom, da to ni le stvar nekaterih fanatikov zelo lahko z osebnim vzgledom pripomorejo k razširjanju športa med študenti.

Seveda vemo, da z aktivizacijo samih športnih delavcev se ne bomo rešili vprašanja, kako vključiti večje število študentov v delo naše športne organizacije, vendar bodo ti funkcionarji potem, ko bodo seznanjeni s problematiko športa na univerzi, laže zbrali okrog sebe študente, ki se za to stvari zanimajo in kažejo do njih veselje. Nekaj takih študentov pa je povsod, le da so bili dosedaj prepuščeni samemu sebi in so se vključevali v športna društva druge.

Zveza študentskih športnih organizacij bo prenesla težišče svojega dela na fakultete, ki bodo osnovne organizacije te zveze. Take osnovne organizacije pa bodo vodili odbori, ki pa ne smejo biti več sestavljeni iz enega ali dveh študentov. Najboljša rešitev bi bila, da bi bil tak odbor sestavljen iz več komisij (dva do trije člani), vsaka bi skrbela za določeno panogo. ZSSO skuša za bodoče leto pridobiti študentom čim več telovadnic, kamor bi lahko prenesli športno življenje pozimi, saj se je letošnja praksa kampanjskega dela spomnila izkazala za neprimerno, ZSSO namerava uvesti v nekaterih, med študenti najbolj priljubljenih športnih panogah, ligaska tekmovalja, kot jih že imajo v ostalih univerzitetnih centrih. (V poštev pridejo karkar, odbojka, namizni tenis, mali rokomet in streljanje.)

Da bo zveza vse svoje napore usmerila, pa moramo dati telesni vzgoji na združenju tisto mesto, ki ji v novih pogojih pripada.

OBISK PRI ATK OLYMPIA

Pozanimajmo se, kako delajo teniški igralci pri Akademskem teniskem klubu Olympia. O njih se med šolaki letom bolj malo sliši, ker tedaj njihova sezona še ni v polnem razmahu ali pa gre že h koncu. Ker je v klubskih vrstah precej študentov, je prav, da seznanimo naše bralce z njihovim delom. V razgovoru s podpredsednikom kluba smo izvedeli, da ima klub precej težav in to predvsem finančnega značaja.

Glede igraršč so trenutno precej na suhem, njeni športni park pod Cekinovim gradom še ni dokončan, nekaj starih igraršč pa so že zasuli, tako da ima klub sedaj na razpolago samo pet igraršč. V novem parku pa bo dobil klub osem igraršč. Če bodo nova igraršča kmalu pripravljena, bo letos klub razpolagal s trinajstimi igraršči, drugo leto pa nameravajo zasuti stara igraršča. Tako bo klub na ta način prikrajšan za nekaj igraršč. Glede igranja v dvoranah pa za sedaj ne bo nič, kajti tenis pri nas še ni tako popularen, da bi lahko organizirali turnir v dvorani Gospodarskega razstavlišča, ki bi vsaj nekoliko finančno uspel.

Največji problem pa so teniške žoge. Poleg tega, da si igralci sami nabavljajo loparje in ostalo opremo, si morajo sami priskrbeti tudi žogice. Klub jim pri tem zaradi majhnih finančnih možnosti ne more pomagati. To je menda edinstven primer v našem športu, da si igralci sami nabavljajo opremo in vse športne rekvizite.

Kotljivo je tudi vprašanje trenerjev. Za sedaj so ga rešili tako, da se člani zavežejo, da igrajo nekaj ur na teden z mladinci, ti pa s pionirji.

Klub namerava še ta mesec organizirati klubsko prvenstvo. Od ostalih tekmovalj pa se namerava udeležiti slovenskega prvenstva. Tedijskega memorijala in pripraviti dvoboj z igralci Branika. Aleksander Škulj bo odšel na turnejo v Nemčijo, trije drugi igralci pa se bodo udeležili turnirja v Trbižu. Klub namerava organizirati teniško šolo, s katero bo še povečal svoje vrste.

Teniški klub Olympia je številčno precej močan, saj ima nad sto članov. Vzdržuje pa se v glavnem z lastnimi dohodki, od osrednjega društva dobiva le majhno dotacijo. Zato je klubska članarina precej visoka, igralci pa morajo plačevati še igralnino. To finančno breme zadene v glavnem starejše članke, ki se ukvarjajo s tenisom bolj za razvedrilo.

V sedanjem času tenis vse bolj izgublja naziv »burjujskega« sporta, saj so klubska vrata odprta vsakomur. Vsekakor pa bi se s primernimi sredstvi dalo tenis še bolj popularizirati in tako obremeniti z množičnostjo doseči tudi dvig kvalitete.

Iz tega lahko vidimo, da klub kljub skromnim razmeram prav dobro dela in to po zaslugi poštvalnih funkcionarjev in ostalih članov kluba. Pri njihovem nadaljnjem delu jim želimo še več uspehov.

TEKMOVANJE Z VOJASKO PUŠKO

Obvezniki predvojaške vzgoje ter člani ASD Olympia so v maju izvedli skupno tekmovalje v streljanju z vojaško puško. — V dneh od 12. do 14. maja so bila fakultetna prvenstva, na katerih je sodelovalo skupno 84 tekmovalcev, najboljših strelcev z obveznega streljanja v okviru predvojaške vzgoje in vrhunskih strelcev ASD Olympia. To je bilo ob enem izbirno tekmovalje za medfakultetno prvenstvo, ki je bilo 26. maja.

Na medfakultetnem prvenstvu so sodelovale ekipe vseh fakultet razen naravoslovne in pravne. Na omenjenih dveh fakultetah ni bilo pravega zanimanja za strelski šport, kar je prišlo do izraza tudi v streljanju z vojaško puško. Največje zanimanje za tekmovalje je vladalo med slušatelji elektro-strojne fakultete, ki so na medfakultetnem prvenstvu sodelovali z dvema ekipama. Ena od njiju je kot najboljša med ekipami, prejele prehodni pokal Strelske zveze Slovenije.

Sodeč po rezultatih najboljših posameznikov ima ljubljanska univerza letos vse pogoje, da sodeluje s kvalitetno ekipo na republiškem prvenstvu obveznikov predvojaške vzgoje ter da na zveznem prvenstvu odbrži med univerzami prvo mesto, ki ga je zasedla lani.

Rezultati — Ekipa: 1. elektro-strojna I. 919, 2. elektro-strojna II. 807, 3. ekonomska 735, 4. rudarsko-metalurška, kemija 716, 5. gradbena-arhitektura 705, 6. filozofska 694, 7. agronomska-gozdarska 669.

Posamezniki: 1. Solar (kemija) 178, 2. Spevec (elektro) 176, 3. Rems (arhitektura) 172, 4. Nagode (elektro) 170, 5. Predalič (elektro) 170, 6. Kopriva (ekonomska) 169, 7. Dolenc (strojna) 167, 8. Jančigaj (strojna) 167, 9. Bratuž (strojna) 163, 10. Lčina (agronomska) 163, 11. Ovsenik (ekonomska) 160, 12. Mogeinčič (strojna) 156, 13. Tomšič (elektro) 154, 14. Sekne (strojna) 154, 15. Pušenjak (pravos) 153.

VTK memorial

Kmalu po ustanovitvi je planinsko društvo Univerza utrpelo hudo izgubo. V noči 29. maja 1950 so se v stenah Jalovca ponesrečili trije njegovi člani: Vavpotič, Tominec in Kovačič. Sredi tople spomladanske nedelje jih je presenetilo neurje,

ki kaj rado gospodari v tem delu Julijskih Alp in tudi hitra pomoč GRS jih ni mogla več rešiti.

V spomin na to nesrečo in v spomin vsem, ki so se ponesrečili v gorah, prireja Akademsko planinsko društvo vsako leto na zadnjo nedeljo v maju spominski VTK memorial, na katerega vabi vsa planinska društva.

Letos je bil memorial v nedeljo, 24. maja. Proga je bila pripravljena kot veselalom od spominke plošče skoro do konca Jalovčevega plazu. Toda poslabšanje vremena in plaz, ki je podrl del proge, sta terjala spremembo. Izveden je bil slalom s približno 500 m dolžine in 32 vrata; za moške (2 teka) in nekoliko krajša proga za ženske.

Tehnični rezultati:

Ženske - ekipno: 1. Akademsko PD (Cibej, Skubic, Podlogar) čas 251,5, 2. PD Matica (Kuliš, Zlobec, Cviki) čas 252,6.

Posameznice: 1. Kuliš Mirjana PD Matica 34,8, 2. Cibej Zilva APD 1.03,0, 3. Zlobec Dušica PD Matica 1.08,0.

Moški - ekipno: 1. PD Ravne (Fanel D., Fanel A., Šihrel) čas 238,3, 2. PD Matica (Kunaver, Dobnikar, Pinter) čas 236,7, 3. PD Celje (Cater, Debeljak, Cater) čas 256,0, 4. APD (Mesarič, Aplenc, Teržan) čas 291,2.

Posamezniki: 1. Fanel Drago (PD Ravne) čas 69,0, 2. Kunaver Aleš (PD Matica) čas 72,8, 3. Mesarič Vid (APD) čas 76,5.

Tekmovalja se je udeležilo 32 tekmovalcev, in sicer 7 žensk in 25 moških. Prehodni pokal je osvojila moška ekipa PD Ravne.

Poletni meseci bodo brez dvoma tudi študente pripeljali v gore. Upamo, da boste sami spoznali lepote gora, kot jih kaže fotografija

PA SE LE VRTI

(Predstava Brechtovega Galilea Akademije za igralsko umetnost)

Pa se le vrti — v počasnem tempu in široki fronti intelektualnega orožja Brechtov Galileo Galilei. V začetku kakor da se ne more prav iztrgati iz težke, navidez skoraj neproblematične (vsaj z dramskega stališča neproblematične) epike in šele proti koncu prvega dejanja se skoraj neopazno, a zato premišljeno in nezgrešljivo, pušči na dogajanje v drugem, akrojske protigre. V drugem dejanju se vse po skoraj enakem zaporedju ponovi, — kakor nov val, ki butne v obzreje. In ko je obrežje navidez porušeno, odkrije v tretjem dejanju Brecht plitko pod vodo trdno skalo, ki se vedno kljubuje in v tej uklonjenosti izpostavljenosti najde človeško in moralno veličino »Galilejevega primera«. To je nekakšna zunanja dramaturška zgradba.

Brechtov znameniti odtujevalni moment (Verfremdung) pač zlepa ne pride v kakšni njegovi dramski pesnitvi, tako do izraza kakor ravno v Galileju. Tu ne mislim toliko na tisti zunanji okvir napisov in uvajalcev (mlinogrede — mlinski stranski) v tej predstavi so kljub dolocenju ljubosti izpadli vsi sili malce banalnega, kolikor na vse avtorjev ustvarjalni koncept, prenos dejanja in neke skoraj pretirano miselne, moralnoetične sfere; gledalec se ne more, ali pa le izredno poredkoma, predati toku lastne emocije, toku razgibanega odrskega dogajanja. In v tem planu — v moralnoetičnem in miselnem — je treba iskati drugo napon v Brechtovi drami. Nosilec vsega je počasna, razglablajoča konverzacija, ki se le sem in tja sprosti bodisi v vsakdanji pogovor, bodisi v odrezavo duhovitenje in ki se vsa usmerja v eno samo središčno osebo.

Vsa problem je namreč v blizu vnesen v Galilea samega in tu je očitno skrita najbolj

kritična točka celotne uprizoritve tega Brechtovega miselnega spektakla: preko nje morata režiser in igralec. V tej centralni osebi se skriva konflikt: heroj ali zločinec, heroj in zločinec, legitimnost in upornost, legitimnost ali upornost. In ob tem se problem družbenih trenj in bojov, problem znanosti in dogmatike. Ali je Galileo zločinec, ker je v svoji človeški slabosti (ali je to sploh bila slabost?) zatajil svoje epohalno odkritje in s tem zatajil tudi ves progresivni družbeni tok?

Treba je tako povedati: takšna Scilla in Karibda v Galileju terjata od igralca naslovne vloge izreden kreativski register — ne samo zunanji, tehnični, marveč tudi notranji, človeški — in tu se je Marjan Hlastec, študent 8. semestra AIU pokazal izredno talentirane interpreti, ki je dokaj dovršeno obvladal ves zunanji — recimo starostni in čutni človeški razpon, ni pa povsem uspel vnesti v kreacijo Galilejevega notranjega razkola, moralne dileme, ki je vendarle srž vsega; njegova interpretacija je bila vse preveč zidevalizirana, premalo zločina je bilo v njem in preveč heroja (izrečeno z Brechtovimi besedami). V nasprotju z Brechtovim konceptom je Galilea vse preveč počlovečil in poenostavil, z drugimi besedami: preveč simpatičen je bil med publiko. — Poskusil je obiti Brechtov »Verfremdung«, zaradi česar je prišlo v interpretaciji do določenih disharmonij.

Tudi glavna naloga režije je bila po vsem tem usmeriti vse oko do dogajanja na centralni problem in to je režiserju Branku Gombaču pogosto uspelo. Gombač je tudi sicer stal pred hudimi problemi — ne samo s te, marveč prav tako z nekaterimi tehničnimi plati. Črtati je moral polovico vlog in postre-

gati ves razpoložljivi slušateljski kader na AIU, da je lahko izpolnil zasedbo. Pokazal je veliko smisla pri reševanju nekaterih režijskih problemov, čeprav bi lahko predstavi očitali prepočasno tempo, ki ga je sicer narekoval tekst in je pač značilen za epsko dramatiko, bi se ga pa dalo odru na ljubo in brez kakršnekoli škode pospešiti.

Med ostalimi interpretacijami je iznad celotnega nivoja predstave nekoliko izstopalo nekaj nosilcev majhnih, postranskih vlog, od pomembnejših pa naj omenimo Majo Druškovčevico kot Galilejevo hčer Virginio (njena človeška žrtev lebdí tiho ob strani celotnemu dogajanju), Antona Petje kot kardinala Barberinija, Sergeja Ferrarja — malega meniha, malega Marka Tirana in še druge, čeprav bi delal krivico vsakomur, ki ga ob tej priložnosti ne bi pomensko zapisal, kajti celotna predstava je izžarevala toliko mladostnega entuziazma, zavzetosti in zara, da more še tako zakrknjen kritikar le s težkim srcem ocenjevati to simpatično stvaritev po nekih standardnih, »okorelih« kritičnih načelih.

Scena Vladimirja Rijavca je s svojo enostavnostjo ravnih črt in omejena na najnujnejše

rekvizite poudarjala poduhovljeno, asketsko naravo uprizoritve.

Gledališki list, ki je ob tej priložnosti izšel, vsebuje razmišljanja rektorja AIU Vladimirja Kralja o reformah študijskega na AIU, pregleden esej o Brechtovem Galileju profesorja Filipa Kalana, podatke o uprizoritvi ter seznam učnega osebja na AIU v študijskem letu 1958-59. Predstava je bila uprizorjena v počastitev štiridesletnice ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije in v sklopu prireditelj III. študentskega kulturnega festivala.

M.K.M.

Prizor s predstave Brechtovega Galilea v izvedbi AIU

Kompozicijski večer kluba komponistov

Klub komponistov na Akademiji za glasbo je priredil že šesto leto tradicionalni večer kompozicij svojih članov, tokrat v okviru III. študentskega festivala. Letos so se nam predstavili v glavnem mlajši komponisti, katerih dela so bila

prvič predvajana javnosti. Večeri, ki jih prirejata mladi komponisti, so za glasbene ljubitelje vedno zelo zanimivi. Ne le, da se na njih kaže hotele mlade generacije naših komponistov, temveč je zanimivo tudi opazovati dosežke te mlade generacije, saj je v šestih letih obstoja Kluba zanimiva ugotovitev, da se nivo koncertov vedno bolj dviga. Res je, da ni med njimi več imen kakor so bila imena Srebotnjak, Petrič in drugi, ki danes v slovenski glasbi že nekaj pomenijo, toda vseeno so dela mladih veliko bolj povezana s hotelji in iskani komponistov izven naših meja kot marsikatera dela naših starejših, že priznanih glasbenih ustvarjalcev.

V tej luči dobijo večeri Kluba komponistov tudi drugačen in globlji pomen, saj se v njih odraža težnja, približati našo glasbeno tvornost, ki je doslej zelo eklektična in zastarela, sodobnejšemu glasbenemu izrazu ter jo postaviti v korak s sodobnimi glasbenimi prizadevanji drugod po Evropi. Čeprav so nekatera tipanja in iskanja v tej smeri še precej neobdeljena, vendar kažejo dovolj samozavesti in poguma, kar je vsekakor dober omet za prihodnost.

Govoriti o posameznih skladateljih je sicer nekoliko težavno, vendar nujno potrebna stvar. Čeprav je težko soditi le po enkratnem poslušanju, lahko rečemo, da nam je pokazal večer mladih komponistov zelo zanimive rezultate, od Srdjana Ribaroviča, ki piše pod vplivom danes že zelo zastarelega neoromantičizma in Borivoja Savicega, ki ne more utajiti, da še ni prebavil mogočnih vplivov francoskega impresionizma, predvsem seveda Debussyja, do že nekoliko samostojnejših poskusov Franca Slabeta in Lojzeta Leblča, ki s ukvarjanja s pridobitvami nove zvočnosti in nove harmonije. Kljub temu, da ne dosežeta svojih vzorov, kar je popolno-

ma razumljivo, so njuna dela na večeru mladih komponistov najbolj izstopala.

Tako je Franc Slabe s svojimi štirimi miniaturnimi za klavir in klavir pokazal smisel za sodobno stilno orijentacijo in prav tako je Lojze Leblč dokazal s svojo Sonatino za violino in klavir, da se že odraža tujih vzorov ter gradi vsebinsko in formalno toliko samostojno, da se kaže kot najizrazitejša osebnost med njimi. Tema dvema, Slabetu in Leblču, se pridruži Franek Slabe in Igor Stuhec kot dovolj zanimivi osebnosti z lastnim izrazom in težnjo po nečem novem v naši glasbeni kulturi. V tem oziru je posebno zanimiv prvi stavek Suite za klavir Franeka Slabeta in vsi trije samospevi Igorja Stuhca.

Kljub temu, da je Klub komponistov študentski klub in vezan na šolska pravila in ocene profesorjev, je vendar lahko opaziti, da profesorji razumejo težnje mladih komponistov ter da jih v njihovih prizadevanjih podpirajo. Razumljivo je, da mlajši med njimi, Savicki in Ribarovič, še niso našli poti do novega jezika, da so še vedno zelo odvisni od tujih, starejših vzorov, vendar lahko vsaj pri Ribaroviču pričujemo smisel za muzikalno gradnjo kompozicije ter za pristno in nepovrjeno čustvo brez spekulativnih sledov.

Pri uspehu večera imajo za sluge tudi izvajalci, ki so se v večini primerov res potrudili, da predstavijo dela svojih kolegov kolikor mogoče dobro. Sodelovali so pianisti Brigita Klasič, Aci Bertonec, Igor Dekleta, Leon Engelcel, Janez Lovše, klarinetist Anton Zupan, violinista Zdravko Copbenzi in Vlado Škerlak, altistka Vera Klemenškova ter Borut Loparnik, ki je posamezne točke komentiral. Na koncu lahko pričujemo pozitivno bilanco večera, ki je pomenil za publiko prijetno novost, za komponiste same pa važen korak v njihovem nadaljnjem razvoju.

P.K.

Pred novimi uspehi

Komaj izvenitjo zadnji zvoki ubrane in prelivačje se pesmi, že planje v trenutno tišino navdušeno ploskanje, ki mu noče biti konca. Zareči obrabi v dvorani so brez vsakodnevni drobni skrbi, na vseh se zrcali tiha zavzetost in navdušenje, ki ga rodi pesem. Čvetje, stiski rok, prisrčni sprejmi, pa tudi težave, ki jih je treba včasih poizkuševalno prenašati, to so svetili in sivi drobci v mozaiku spominov, ki si ga je v svojem dolgoletnem delovanju ustvaril Primorski akademski pevski zbor Vinko Vodopivec.

Malo je zborov, ki bi bili v svojem delovanju tako navdušeni na kraje, iz katerih so zrasli, kot je Primorski akademski pevski zbor. V nekaj letih svojega obstoja so pevciprepotovali skoraj vso Slovenijo ter posredovali kvaliteto študentskega kulturnega delovanja našim delovnim ljudem po tovarnah, mestih, pa tudi po odročnih vaseh, kjer so tako željni dobrih kulturnih prireditev.

Preteklo leto so svoj sloves in kvaliteto potrdili udi v turini na turneji po Grčiji, predvsem pa na festivalu v Arezu, kjer so v kategoriji moških pevskih zborov zasedli prvo mesto med 19 zbori iz 9 držav.

V začetku letošnjega študijskega leta pa se je zbor znatno precejšnje neprijetnem položaju. Od njih se je poslovil prejšnji dirigent Anton Narnut, zbor je zapustilo precejšnje število starejših, preizkušenih pevcev, ki so v tem času diplomirali, med njimi skoraj vsi člani odbora, ki so zbor že nekaj let vodili. Poleg tega so bili brez prostorov, kjer bi sploh lahko vadili, v samem zboru pa je bila skoraj tretjina novih pevcev, ki so bili brez osnovne tehnike zborovskega petja. Maršsko bi v tem kem položaju obupal in prepustil obstoj svojega zbora usodi.

V tistih mesecih pa se je pokazala vsa ljubezen članov zbora do petja, do kolektiva,

ki je tako trdno rasel, se kreval in žel toliko uspehov. Pevci niso mogli dopustiti, da bi njihov zbor, v katerem so doživeli toliko prijetnih skupnih ur, mu toliko žrtvovali in ustvarili iz njega tako kvaliteten vokalni ansambel, razpade.

Z novim dirigentom Markom Munihom, slušateljem Akademije za glasbo, ki se je znal zelo hitro vživeti v delovanje zbora in uskladiti svoj dirigentski koncept s pevskimi zmoglostmi in izrazno močjo zbora, so v nekaj mesecih dela uspeli, da so ostali na lanskoletnem nivoju in da so ustvarili spet trden in močan tovariški kolektiv. Kmalu nato so odšli na turnejo po primorskih krajih (Cerkno, Lartja, Tolmin itd.), kjer so kljub že naštetim težavam zeli veliko priznanje in uspehe. S tem je bil led prebit; pevcem, predvsem novim, se je vrnila samozavest, vezi med novim dirigentom in pevci so se poglobile in danes je zbor spet trdna in umetniško prepričljiva celota, kot je bil nekdanj.

Za to turnejo so se vrstili še mnogi drugi nastopi. V letošnjem jubilejnem letu naše partije so dobili toliko povabil za sodelovanje na najrazličnejših praznikih, da se vsem niti niso mogli odzvati. Vendar so tudi ti nastopi za zbor veliko pomenili, saj so mladim pevcem vili novo rutino in prispevali k temu, da

Morda ravno delovanje Primorskega akademskega pevškega zbora zelo nazorno kaže na napake v delu Kulturne komisije pri UO ZSJ, ki niti za najboljši študentski kulturne skupine ne zna ustvariti osnovnih pogojev za njihovo uspešno delo. Pri vseh svojih prizadevanjih je bil zbor vedno osamljen in bil deležen skoraj mrene pomoči od tam, od koder bi jo najbolj pričakovali. Tako se za njihovo delo Kulturna komisija, pa tudi pokrajinski klubi in družbene organizacije matičnih okrajev zelo malo zanimajo, čeprav bi pričakovali, da bi moralo biti ravno tem organizacijam delovanje in obstoj tako kvalitetne skupine najbolj pri srcu.

Čeprav so člani zbora mnogo težav že prebrodili, pa jih imajo še vedno precej, od katerih ni najmanjša ta, da še danes nimajo svojih prostorov, v katerih bi lahko redno vadili. Kljub tem težavam pa je bilo letošnje delovanje prav tako uspešno kot zadnja leta. Tudi v prihodnje upamo, da bo zbor ohranil sloves in tradicijo, ki si jo je ustvaril v preteklih letih, zlasti se, če mu bodo domače družbene organizacije, predvsem pa študentska organizacija mudili več pozornosti in pomoči, ki si jo s svojim delom v polni meri tudi zasluži.

B. L.

svojih vzorov, kar je popolno-

Severini Gino (Ecole de Paris): Commedia dell'Arte (Mednarodni grafični bienale v Ljubljani)

Wolfgang Borchert:

Ponoči podgane spijo

Wolfgang Borchert je umrl že v svojem sedemindvajsetem letu. Po rodu iz Hamburga, se je sprva preživljal kot prodajalec knjig in igravec, dokler ni bil vpoklican k vojakom in poslan na vzhodno fronto, kjer je bil težko ranjen in poleg tega obel za zlatenico. Kljub temu ga je tretji raj zaradi nesoglasja z nacističnim režimom strpal za osem mesecev v vojaški zapor, nato pa je bil obsojen na smrt. Kasneje so ga zopet poslali na vzhodno fronto, kjer pa so ga zaradi strašnega fizičnega stanja morali odpustiti. V zaledju so ga vlačili iz zapora v zapor, vendar mu je še uspelo pričakati zlom nacistične Nemčije. Slutil je, da bo kmalu umrl, zato je preostali dve leti svojega življenja porabil za mrzlično, naravnost obseden udejstvovanje. Vse njegovo delo izhaja iz enega manifest: Nikdar več vojne! To naj bo svarilo človeštvo in obenem očiitek nemškemu narodu, ki bi to vojno lahko preprečil, pa je ni. — Njegovo najbolj znano delo je drama »Zuna« pred vrati, ki je bila prvič predvajana v Hamburgu 1. 1947, dan po njegovi smrti.

Prazno okno v osamljeni steni je zevalo modro-rdeče, kajti bilo je polno zgodnjega večernega sonca. Med kvikuštrječimi ostanki dimnikov se je spretelaval oblak prahu. Pokopalnice ruševin je dremalo. Njegove oči so bile zaprte. Nenadoma je postalo še temnejše. Začutil je, da je nekdo prišel in sedaj stal pred njim, temno, tiho. Sedaj me imajot je pomislil. Toda ko je za trenutke odprl oči, je zagledal le dvoje nog, oblečenih v ponošene hlače. Stale so pred njim, precej krive, tako da je lahko gledal med njimi. Trgave je kratke poljske nogavice navzgor in spoznal starejšega moža. V eni roki je držal nož, v drugi košaro. In na koncih prstov se mu je lepilo nekoliko zemlje.

»Ti pa najbrž spiš tukaj, kajne?« je vprašal mož in zrl navzdol na razmršeni čop las.

Jürgen se je zagledal skozi moževe noge v sonce in dejal: »Ne, ne spim. Paziti moram.« Mož je pokimal: »Tako torej, zato tudi potrebuješ takšno veliko palico?« »Da,« je pogumno odvrnil Jürgen in trdno zagrabil palico. »Na kaj pa paziš?« »Tega ne morem povedati.« Roke so mu trdno oklepale palico. »Pač na denar, kaj?« Mož je odločil košaro in obrisal nož ob hlače. »Ne, na denar: sploh ne,« je prezirljivo dejal Jürgen. »Na nekaj popolnoma drugega.« »No, na kaj pa?« »Tega ne morem povedati. Na nekaj drugega pač.« »No, potem pa ne. Potem ti seveda tudi jaz ne bom povedal, kaj imam tu v košari.«

Mož je sunil z nogo v košaro in zaprl nož. »Bah, to si lahko mislim, kaj je v košari,« je menil Jürgen zaničljivo, »hrana za kanarčke.«

»Pri moji veri, prav imaš,« je rekel mož začudeno, »ti pa nisi neumen. Koliko pa si star?«

»Devet.«

»Oho, poglej si no, devet torej. Potem boš pa tudi vedel, koliko je trikrat devet, kaj?«

»Jasno,« je rekel Jürgen in, da bi si pridobil časa, je rekel še: »Saj to je čisto lahko.« In zagledal se je skozi moževe noge.

»Trikrat devet, kaj?« je vprašal še enkrat, »sedemindvajset. To sem takoj vedel.«

»Drži,« je rekel mož, »in prav toliko kanarčkov imam jaz.«

Jürgen je našobil ustnice: »Sedemindvajset?«

»Lahko si jih ogledaš. Mnogi od njih so še čisto mladi. Hočeš?«

»Ko pa ne morem. Paziti moram,« je rekel Jürgen negotovo.

»Kar naprej?« je vprašal mož, »tudi ponoči?«

»Tudi ponoči. Kar naprej. Vedno.« Jürgen se je zabl ob krivih nogah navzgor. »Ze od sobote naprej,« je zašepetal.

»Pa ne greš nič domov? Saj moraš vendar jesti.«

Jürgen je privzdignil enega od kamnov. Pod njim je ležalo pol štruce kruha. In pločevinasta doza.

»Kadiš?« je vprašal mož, »kmaš pipo?«

Jürgen se je oklenil svoje palice in dejal boječe: »Zvijam si. Pipe ne maram.«

»Skoda,« je rekel mož in se sklonil k svoji košari, »kanarčke bi si pa lahko ogledal. Predvsem mladiče. Mogoče bi si izbral enega od njih. Toda ti seveda ne moreš proč.«

»Ne,« je rekel Jürgen žalostno, »ne, ne.«

Mož je dvignil košaro in se vpravljal. »No ja, če res moraš ostati tukaj — škoda.« Obrnil se je.

»Če me ne boš izdal,« je sedaj hitro spregovoril Jürgen, »za podgane gre.«

Krive noge so stopile korak nazaj: »Za podgane?«

»Da, podgane vendar žrejo mrtvece. Ljudi. Od tega vendar živijo.«

»Kdo pravi tako?«

»Naš učitelj.«

»In ti sedaj paziš na podgane?« je vprašal mož.

»Na te pač ne! In potem je rekel čisto tiho: »Mož brat, ta namreč leži tu spodaj. Tukaj.« Jürgen je s palico pokazal na pogreznjeno zidovje. »Na našo hišo je padla bomba. Nenadoma je bilo z lučjo v kleti konec. In z njim prav tako. Mi smo še krili. Bil je manjši od mene. Komaj štiri leta je imel. Gotovo je še tu spodaj. On je vendar mnogo manjši od mene.«

Mož je zrl na razmršeni čop las. Nato pa je naenkrat dejal: »Ja, pa vam vaš učitelj ni povedal, da ponoči podgane spijo?«

»Ne,« je zašepetal Jürgen in naenkrat se mu je zadelo, da je zelo utrujen, »tega nam ni povedal.«

»No,« je rekel mož, »to je pa lep učitelj, če še tega ne ve. Ponoči podgane vendar spijo. Ponoči greš lahko brez skrbi domov. Ponoči vedno spijo. Ze takrat, ko se stemi.«

Jürgen je s svojo palico grebel majhne jame v ruševine. »Same majhne postelje so to,« je pomislil, »same majhne postelje.«

Tedaj je rekel mož (pri tem so bile njegove krive noge zelo nemirne): »Veš kaj? Sedaj grem hitro nakrmiti svoje kanarčke in, ko se stemi, pridem pote. Morda bom kakšnega prinesel s sabo. Kakšnega majhnega, kaj meniš?«

Jürgen je v ruševine grebel majhne jame. Sami majhni kanarčki. Beli, sivi, belosivi.

»Ne vem,« je rekel tiho in pogledal krive noge, »ne vem, če res spijo ponoči.«

Mož je preko ostankov zidu stopil na cesto. »Popolnoma gotovo,« je rekel od tam, »vaš učitelj naj se kar pobere, če še tega ne ve.«

Tedaj je Jürgen vstal in vprašal: »Bi lahko dobil enega? Mogoče belega?«

»Bom poizkusil,« je zaklical mož, medtem ko je že odhajal. »Mda do takrat me moraš počakati tukaj. Potem grem s tabo domov, veš? Saj moram vendar povedati tvojemu očetu, kako se naredi kletka za kanarčke. Kajti to morata vedeti.«

»Ja,« je zaklical Jürgen, »počakal bom. Saj moram vendar paziti, dokler se ne stemi. Gotovo bom počakal.« In zaklical je: »Tudi deske imam doma. Od zabojev.«

Toda tega mož ni več slišal. S svojimi krivimi nogami je hitel proti soncu. Sonce je bilo že rdeče od večera in Jürgen je lahko videl, kako možu sije skozi noge, tako krive so bile. Košara je razburjeno nihala sem in tja. Hrana za kanarčke je bila v njej. Zelena hrana za kanarčke, nekoliko siva od ruševin.

KRUH

Nenadoma se je zbudila. Ob pol treh. Premisljala je, zakaj se je prebudila. Ah takol v kuhinji je nekdo zadel ob stol. Prihluškovala je proti kuhinji. Bilo je tiho. Bilo je preveč tiho in, ko je z roko pogladila po postelji poleg sebe, je začutila, da je prazna. To je bilo tisto, kar je povzročilo takšno nenavadno tišino: pogrešala je njegovo dihanje. Vstala je in tavalala skozi temno stanovanje proti kuhinji. In v kuhinji sta se srečala. Bilo je ob pol treh. Videla je, da poleg omare stoji nekaj belega. Prižgala je luč. Stala sta si naproti, v spalnih srajcah. Sredi noči. Ob pol treh. V kuhinji.

Literatura v novih družbenih odnosih

KADARKOLI RAZPRAVLJAMO O SODOBNI SLOVENSKI POEZIJI IN PROZI, SMO NEPRIJETNO RAZPOLOŽENI, KER V NJEJ NE CUTIMO TISTEGA NOTRANJEGA UTRIPA, KI SKRIVA V SEBI SVOJO GENETIČNO POT IN V KATEREM SE RAZKRIVAJO ODNOSI IN RAZPOLOŽENJA DO ČLOVEKA, ČLOVEŠTVA, ŽIVLJENJA IN NAŠEGA NEPOSREDNEGA DRUŽBENEGA RAZVOJA, V TEM NOTRANJEM UTRIPU SO KONČNO SKRITE POTENCE NADALJNEGA RAZVOJA. TISTE TOLIKOKRAT OMENJENE NOVE POTI, KI JO ZAHTEVA NAŠA DRUŽBENA DINAMIKA, NE MOREMO ŠE ZASLEDITI. TODA SLEJ KO PREJ BO DIALEKTIČNI RAZVOJ PRIPELJA DOSEDANJO KVALITATIVNO NAKOPIČENOST DO KVALITATIVNO NOVIH VREDNOT, DO POTI, KI JO VSI SLUTIMO Z NEKO NESTRPNOSTJO IN VZNEMIRJENOSTJO PRIČAKUJEMO.

Ze skoraj celo desetletje smo predvsem mlajši besedni umetniki bolj ali manj direktno, v sebi, v idejnih tokovih, v revolucionarnem obdobju, v vsestranskih peripetijah in v idejnih vplivih tuje, predvsem zapadnoevropske miselnosti odgovore na vprašanja tematske, idejne, stilne in oblikovne literarne obdelave. Končno je to popolnoma razumljivo. Živimo v času, ko so zavestne subjektivne sile, proletarijat in njegova ZKJ z organizacijo in izvedbo revolucije zavrgle precej preživetih moralnih norm. Družbeno dogajanje je postalo tako dinamično, da je v ljudih, ki na to niso bili pripravljeni, (ki so v revoluciji stali ob strani, ali se proti njej celo borili), povzročilo neko podzavestno ali tudi zavestno revoluto do družbene dinamike, moralnih norm in njihovih.

Etične in estetske vrednote, ki se niso padle pod giljotino revolucije, so postale anahronistične in senilne. Te norme pa so še marsikje polnovredno zapisane v zapuščenih kodeksih, ki bi jih lahko imenovali oviro za nadaljnji razvoj in so obenem vir precejšnji zmed, ki vlada pri nas. Toda to so pravila stare gope, ki si včasih posuje na glavo tudi nekoliko pepela, je obdala z nimbo nedotakljivosti in spoštovanja, je precej onemogla, pa vendar ne more in neče zapustiti odrca. Ta stva gopa je slovenska tradicija. Oboje, stare etične in estetske vrednote in ljudje, ki se jih oklepajo, je obsojeno na umik in pozabo, ker je postalo anahronizem in ne more v korak z našim družbenim dogajanjem. Vzporedno z odmiranjem starega pa ne gre vedno tudi nastajanje novega. V kolikor pa gre, se poraja iz starega, se nanj navezuje, gradi na vsem tistem velikem in pozitivnem, kar nam je dala zgodovina, kar je postalo kulturna dediščina človeštva.

V tem dogajanju: v odmiranju starega in na zgodovinsko velikih in pozitivnih stvaritvah, ki jih vsebuje to staro, porajanje novega, v tem je kratič rezime stanja v naši sodobni literaturi. Rezime zato, ker eno in drugo vsebuje toliko komponent, ki so v umetniškem ustvarjanju še vedno prisotne ali se šele porajajo in ne smemo mimo njih.

To je v skopih obrisi prikazano stanje, ki trenutno vlada v naši literaturi. Tega stanja ne smemo popoševati, kajti to stanje vsebuje komponente, ki so še vedno prisotne, anahronistične, ki pa niso odločujoče. V njem so tudi silnice, ki so globoko v svojem bistvu odraz tega edinstvenega etičnega in moralnega

revolucija, popolnoma dezorientirani.

Iz istih vzrokov, iz konfliktov med družbo in individuum, ki pa imajo svoje temelje v globokih družbeno ekonomskih protislovjih, izhaja isti cinični odnos do človeka in našega družbenega razvoja. To je pojav, znan predvsem v zapadni literaturi, ki pa tudi pri nas ni popolnoma neznan in pa ga pri nas dokaj pavšalno označujemo z »jezuitnim materializmom«. Vendar gre tu za nekaj globljega. Gre za neko dejansko razgrajanje sebi, za nek ciničen, toda obenem tudi destruktiven odnos do vseh vrednot, do vseh moralnih, etičnih in estetskih norm. Končno so si Osborne, Wolfe in drugi precej podobni. Vsi se borijo za neko absolutno svobodo, dvignjeno nad vsako materialno in družbeno osnovo, celo nad življenje. V tej svoji borbi, prizadevanjih in hotenjih se čutijo vedno bolj ne-svobodni, ker končno le spoznajo, da ne morejo preko tistih osnovnih družbeno ekonomskih odnosov, da ne morejo v neke nadživljenjske sfere absolutne svobode.

Vse to stvari veljajo danes za moderne, čeprav so v bistvu cinični odnos do življenja in vseh družbenih odnosov in vrednot ter se največkrat kažejo kot nemoč in dekadence. Vendar imajo določen vpliv tudi pri nas. Ko je to Boris Žihari govoril o dekadenci v moderni književnosti, jih je takole okarakteriziral: Njeni nosilci in poborniki se pri nas rekrutirajo iz vrst ljudi, ki jim je mrzla in tuja vsa naša stvarnost prehodnega obdobja iz kapitalizma v socializem. Bistvo dekadence je v laži o življenju in v sodobni slovenski literaturi to laž marsikje zasledimo. Končno moramo dodati, da se dekadence kaže prvenstveno v reakcionarni vsebini umetniških del, ne pa v njihovi obliki.

Toda tega ne smemo popoševati, kajti omenili smo že, da so v naši literaturi smeri in hotenja, ki gredo k zatonu, in komponente, ki se šele porajajo in so v družbeni praksi še nepreizkušene ter imajo v sebi potence nadaljnjega razvoja. Ravno te skrite potence je treba nekoliko pogledati v luči programa ZKJ. Najprej gre tu za razvijanje tistih velikih umetniških dosežkov, ki so jih v našo kulturno dediščino prispevali naši največji umetniki besede in misli. Tu gre za razvijanje in umetni-

sko oblikovanje tistih velikih priobitvev naše revolucije, v središču katerih stoji družbeno, ekonomsko in osebno resni svobodni človek, ne svobodni s posredovanjem nekih abstraktnih filozofskih razglabljanj, ampak dejanski gospodar in priobitvev tudi upravljalec proizvodnih sredstev. Tu se edino in najmočnejše kaže ekonomska in osebna osvoboditev.

Pomembna vsebina, ki je skrita v potencah nadaljnjega razvoja naše sodobne literature, je družbeno pogojenost znanosti in umetnosti. V Programu ZK na str. 244 piše: »Zveza komunistov Jugoslavije, prepričana o družbeni pogojenosti znanosti in umetnosti ter o njeni veliki vlogi v družbi, hkrati zavrača vsako pragmatistično pačenje marksističnih pogledov na vlogo znanosti v sredstvih dnevnopolitičnih interesov.«

Lenin je vlogo partitnosti v umetnosti pojmoval kot pravico umetnikov, da ustvarjajo v skladu s svojim idealom. Mneni pa tudi, da je dolžnost komunistov, umetnikov in ne-umetnikov (umetniških ustvarjalcev, kritikov in kulturnih publicistov), da se na vseh področjih družbenega življenja

bore za svoje, komunistične cilje (po članku Borisa Žihari: Lenin o književnosti in literaturi). Tov. E. Kardelj je že na III. kongresu ZK Srbije l. 1954 dejal, da »nam gre izključno za vprašanje, ali je kulturno ustvarjanje iskreno, pošteno, človeško, takšno, da vpliva vero v človeka in socialistični razvoj... Mislim, da je tu področje dela komunistov in vseh zavestnih borcev za socializem.«

V tem so skrite potence nadaljnjega razvoja slovenske literature. Tu ni mogoče dati receptov. Toda v novi literaturi, ki bo temeljila na vrednotah socialistične revolucije, bomo lahko govorili, ko bodo umetniki znali prisluhniti notranjemu utripu življenja in novim vrednotam našega razvoja, ki je vreden umetniškega oblikovanja; ko bodo znali prisluhniti človeku, ki je osebno in ekonomsko osvobojen, ki zavestno vpliva svoj trud za boljše življenje. Človeku z vsemi vrtilinami in napakami, toda osvobojenemu in celovitemu. Seveda, kadar bo naš umetniški oblikovalec v sebi toliko razgiban, da bo takega človeka sposoben res umetniško oblikovati.

C.S.

Brancaccio Giovanni (Italija): Cirkus I

TO JE BIL NJIHOV VELIKI ČAS

Veliki čas? Da, bil je veliki čas, čas grmenja topov, ko so morali postati vsi brez izjeme, čas golih in mrtvih, čas, ko je bilo od tod do večnosti samo korak. Kakor da se je vse njihovo življenje dotle stekalo v to največje doživljanje njihovega rodu, doživljanje, ki ne bo moglo biti nikoli pozabljeno. Se poznam rodovom bo pričal spomin o njih, o vseh milijonih mladeničev, ki so ob grmenju topov in letalskih motorjev doživljali najstrašnejši in največji dan stoletja na vseh celinah in vseh morjih sveta.

Spomin se ohranja v tisočih in tisočih dokumentih, ohranja se v brezštevilnih umetniških stvaritvah v vseh deželah in v vseh kulturah, kjer je vojna posegla vanje in pomenila zanje prelomnico.

Ameriški roman in ameriški film sta se vzpela ob umetniškem poustvarjanju tistega časa do najvišjih dosežkov. Z

vso doživljajsko intenziteto in umetniško impresivnostjo analizirata položaj malega človeka, ki ga je pogotil nenasitni stroj vojne in ga pahnil na rob vsega, kar je bilo dotlej njegovo življenje: mogoča sta samo dva izhoda — dokončni propad ali rešitev v novo družbo. Toda ameriški vojak v slednje ne more verjeti; ni mogel verjeti. Uklenjen je, stisnjen, brez vere v bodočnost. In prav v tem je njegova velika tragika, tragika, ki jo je mladi pisateljski rod v svojih najboljših predstavah še kako globoko doživel in občutil ter se zavedal, da je prav izpoved te tragike naloga, ki jo preden kot umetniško avantgardo stavlja čas.

Izpoved svojega časa, svojega velikega časa! Brezkompromisna, brez patetike in olepšavanja. Stvarnost v vsej njeni tragični veličini, iz katere so prav zaradi intenzitete svojega doživljanja znali potegniti tudi najbolj bistveno, kar je nosil v sebi. In kar je najpomembnejše: njihovo delo ni literatura, ni iskanje lepo zvečanih misli, vkljenjenih v besede, stavke in odstavke — ne, to je izpoved, vsa živa in krvavo občutena in prav zaradi tega še toliko bolj dragocena.

Jasno pa je, da vsaka taka izpoved, zrasla iz zrelega spoznanja dejstev in naslonjena na brezkompromisno družbeno kritiko, mora biti napredna, ker je v skladu s smerjo življenjskih in družbenih premislov, ki so jedro tega velikega časa.

Če je sociološko-psihološka analiza vojne duševnosti skupna trem vojnim romanom, ki smo jih kot prevode iz sodobne ameriške književnosti prejeli v poslednjih nekaj mesecih, če se idejna izhodišča in zaključki, kolikor o njih ob umetniških stvaritvah sploh gre govoriti, stikajo, so vendarle romani z ozirom na svojo vsebinsko in estetsko opredelitev v mnogih točkah raz-

lični. Podoba Amerike, ameriške družbe in ameriškega človeka, postavljenega v svojski politični in socialni okvir razvoja, v fazi visoko razvitega kapitalizma in politične nestrpnosti, se zrcali v vseh treh romanih kot niz retrospektivnih podob iz preteklih doživetij junakov, ki so aktivni udeleženci sukcesivnih vojnih scen.

Ta retrospektivnost je zlasti očitna v Golih in mrtvih ter v Mladih levih, medtem ko je v Jamesa Jonesa romanu Od tod do večnosti bolj vkljenjena v sam potek fabule. Sicer pa je vsebinski lok Jonesovega romana najbolj dramatično pogojen in najbolj impresiven po svoji človeški globini. Robert Mailer v svojih Golih in mrtvih teži manj k poudarjanju družbene analize in junakove osebnosti, kot k psihološkemu upodabljanju sprememb na duševnost vojakov sredi frontnega ognja. Dobiti je mogoče vtis, kot da mu je — osebno nadvse dobro seznanjenemu s temi razmerami in nič manj prizadetemu — šlo za zapis osebnih doživetij na eni strani, na drugi pa za upodobitev duševnih profilov vojakov, torej za nadaljevanje in izpopolnitev Craneove umetniške upodobitve v Rdečem znaku hrane.

Irwin Shaw, ki smo ga spoznali že poprej (zlasti iz filmov) kot zelo simpatičnega akcijskega pripovednika, je v Mladih levih ustvaril manj analizo notranje pogojih dram časa kot spektakl na visokem nivoju: v usodo trojice vojakov, dveh ameriških in enega nemškega, je zares mojstrsko vpletel velik del zgodovine, ki zaživi v vsej plastičnosti in vsebinski polnosti. Izkaže se torej, da je vojna naša svoj umetniški odraz v precej raznolikih pisateljskih duševnostih, da pa je povsod v določenih ožirih zaživila s polno umetniško močjo.

Če so Mladi levji epsko najširši ter Gol in mrtvi panorama usod ter niz psihološko-

socioloških dram z notranjo intenziteto, je Jonesov obsejni roman najbolj trpka izpoved, kar jih romani najnovejšega časa premorejo.

Vsa tri dela pa se ne odlikujejo le po mojstrskih opisih in izredni akcijski napetosti, temveč tudi po čistosti stila. Ne le aktualnost tematike same, ki jasno da vzbuja pozornost pri milijonih bralcev po vsem svetu, pač pa tudi mojstrski opisi, ki jih vsi trije pisatelji zmorejo, so bili močan prispevek k temu, da danes ves svet sprejema njihova dela kot mojstrovine.

Sicer so mnogi kritiki vsem trem, zlasti pa Jonesu in Maileru očitali pregrob naturalizem, ki se dejansko ne ustavi ob nobeni še tako delikatni podobli. Vendar pa je v hudi zmoti, kdor meni, da je bilo pisateljem upodabljanje naturalističnih življenjskih elementov — predvsem seksualnih, ki »estetsko« vzgojeni puritanski, malomeščanski okus najbolj bodejo — samo sebi namen. Zvestoba življenjski realnosti je bila predpogoj za psihološko varnost njihovih realizma, zaradi česar so pravzaprav vzeli pero v roke. Vsi trije so epiki, ki upodabljajo brezobzirno in brez izbiranja besed, kar je tako lahko rešilo veliki problem, ki jim ga je zastavilo življenje, ki jim ga je zastavil čas. Naturalistični elementi, ki sicer zavračajo k branju marsikatega nekultiviranega bralca, da hlastno prelistava strani, torej niso bili sami sebi namen, temveč neobhodna komponenta k celovitosti podobe. Trojica ameriških vojnih romanov uživa svoj ugled zaradi visokih umetniških kvalitativnih: njihova estetska teža ni v leporečju, temveč v neizprosnih resnicah.

Njihov veliki čas je bilo njihovo iskanje resnice. Kot umetniki so jo našli in izpovedali — in to je bilo največ, kar so mogli storiti, bil je krik njihovega velikega časa.

V. K.

Picasso Pablo: ilustracija za »Tauromachie de Pepe ILL0«

Krožnik je ležal na mizi. Videla je, da si je odrezal kruha. Nož je še ležal poleg krožnika. Na mizi so bile krušne drobtine. Preden sta šla zvečer v posteljo, je vedno počistila mizo. Vsak večer. Sedaj pa so na prtu ležale drobtine. Tudi nož je bil tu. Cutila je, kako se ji hlad iz tlaka počasi vzpenja po telesu. Odvrnila je pogled od krožnika.

»Mislim sem, da tu nekaj ni v redu,« se je oglasil on in se razgledoval po kuhinji.

»Tudi jaz sem nekaj silasila,« mu je odgovorila in pri tem spoznala, da je pončič v spalni srajci videti čisto zelo star. Tako star, kot je v resnici. Tridesetdeset. Čez dan je včasih videti mlajši. Ze zelo stara je, če jo takole pogledaš, je premlajši od te. In spalni srajci je pač videti še precej stara. Ampak morda je to zaradi las. Pri ženskah je to pončič zelo odvisno od las. Ti jih potem nanekrat tako postarajo.

»Morala bi obuti čevlje. Takšna si, bosa na mrazem tlaku. Se prehladiš se.«

Ni ga pogledala, ker ni mogla prenesti, da laže. Da laže, potem ko sta bila poročena že devetindeset let.

»Mislim sem, da tu nekaj ni v redu,« je ponovil in se zopet tako nesmiselno oziral iz enega kot v drugi, »nekaj sem zaslišala. Potem sem pomislila, da tu nekaj ni v redu.«

»Tudi jaz sem nekaj zaslišala. Ampak najbrž ni bilo nič.« Privzdignila je krožnik in pospravila drobtine z mize.

»Ne, najbrž res ni bilo nič,« je negotovo ponovil.

Pomnila mu je: »Pridi vendar. To je bilo pač zunaj. Pridi vendar v posteljo. Se prehladiš se. Na tem mrazem tlaku.«

Pogledal je proti oknu. »Da, to je pač moralo biti zunaj. Mislim sem, da tu nekaj ni v redu.«

Vzdignila je roko do stikala. Sedaj moram ugasniti luč, sicer bom pogledala na krožnik, si je dopovedovala. Saj vendar ne smem pogledati na krožnik. »Pridi že,« je

rekla in ugasnila luč, »ta je bilo pač zunaj. Kadar je veter, žleb vedno udarja ob steno. Gotovo je bil žleb. Vedno klopotal, kadar je veter.«

Tavala sta skozi temni hodnik proti spalnici. Njune bosa noge so copotale po tlaku. »Da, veter je,« se je oglasil. »Ze vso noč je veter.«

Ko sta ležala v postelji, je rekla: »Da, že vso noč piha. Gotovo je bil žleb.«

»Da, in jaz sem mislila, da v kuhinji nekaj ni v redu. Gotovo je bil žleb.« To je povedal, kot bi že napel spal.

Toda ona je vedela, kako ponarejeno zveni njegov glas, kadar laže. »Mirzlo je,« je rekla in lahno zavezala, »zvezla bom pod oboje. Lahko noč.«

— — — noč, se je odgovoril in še: »da, kar precej mrzlo je.«

Potem je bilo vse tiho. Čez nekaj časa je zaslišala, da je začel tiho in oprezno žvečiti. Namenoma je dihala globoko in enakomerno, da ne bi opazili, da je še bučna. Njegovo žvečenje pa je bilo tako enakomerno, da je zaradi tega zaspala.

Ko je prišel naslednji večer domov, mu je porinila štiri rezine kruha. Sicer je dobil vedno samo tri.

»Mirne duše lahko poješ vse štiri,« mu je rekla in se umaknila iz svetlobe. »Jaz tega kruha ne morem več prav dobro prenesti. Probuje eno rezino več. Tega kruha ne prenašam dobro.«

Videla je, kako se je sklonil globoko nad krožnik. Ni je pogledal. V tem trenutku se ji je zasnil.

»Saj vendar ne moreš jesti samo dveh rezin,« je rekel v krožnik.

»Pač. Zvečer kruha ne prenašam dobro. Jej vendar, Jeje!«

Šele čez nekaj časa se je vsedla k mizi, pod luč.

MOJ BLEDI BRAT

Se nikoli ni bila nobena stvar tako bela kot je ta sneg. Sneg, ki je bil zaradi svoje beline skoraj moder. Moder-zelen. In vendar tako grozno bel. Pred tem snegom si je sonce komaj drgnilo biti rumeno. Se nobeno nedeljsko jutro ni bilo tako čisto kot to. Samo tam zdalej je stal temnomodri gozd. Toda sneg je bil nov in čist kot živalsko oko. Se noben sneg ni bil tako bel kot je bil ta v tem nedeljskem jutru. Se nobeno nedeljsko jutro ni bilo tako čisto. Svet, ta zasneženi nedeljski svet, se je smejal.

Toda nekje je vendar bil nek madež. To je bil človek, ki je sključen ležal v snegu, na trebuhu, uniformiran. Sveženj cunj. Cunjast sveženj kože, kosti, usnja in blaga. S črno-rdečimi sledovi posušenih krvi. Z zelo mrtvimi lasmi, mrtvimi kot lasulja. Sključen, potem ko je zavpil, zakajal ali morda zmolil v sneg svoj poslednji krik: vojak. Bil je madež v doslej nevidnem snegnem belilu najčistjega vseh nedeljskih jutur. Razpoloženja polna vojna slika, bogata na odtenkih, vabljiv predmet obdelave za akvalista: kri, sneg in sonce. Mrzli sneg s toplo, kadečo se krvjo. In nad vsem tem ljubo sonce. Naše ljubo sonce. Vsi otroci na svetu govorijo: ljubo, ljubo sonce. In to sonce sije na mrtveca, ki kriči neznanški krik vseh mrtvih marionet: nemi, strašni nemi krik. Kod, oh, kdo nas more prenesti neme krike mrtvih? Samo sneg more to, ledeni sneg. In sonce. Naše ljubo sonce.

Pred pokvarjeno marioneto je stala druga, ki je bila še nedotaknjena. Ki je še delovala. Pred mrtvim vojakom je stal živ v tem čistem nedeljskem jutru v doslej nevidno belem snegu je stoječi govoril ležečemu strašni, nemi govor:

Da. Da. Da. Da. Da. — Zdalej je konec s tvojo dobro voljo, dragec. S tvojo vedno dobro voljo. Zdalej ne rečeš ničesar

več, kaj? Kaj bi rekle tvoje ženske, ko bi vedele, kako usmiljenja vreden si videti zdaj, moj dragi? Prav usmiljenja vreden si videti brez svoje dobre volje. In v tej noli legi. Zakaj pa si tako prestrašeno stisnil noge k trebuhu? Ah, tako, skupil si jo v čreva. In ponesnžil si se s krvjo. Prav nič okusno ni videti, moj dragi. Vso uniformo si si popackal. Izgleda kot črne packe črnila. Se sreča, da tvoje ženske tega ne vidijo. Saj si vedno toliko dal na svojo uniformo. Vse je bilo odvisno od postave. Ko si postal korporal, si se pojavil samo še v lakastih škornjih. In te škornje so ti morali ure in ure loščiti, če si zvečer nameraval v mesto. Ampak sedaj ne greš več v mesto. Tvoje ženske se sedaj predajajo drugim. Kajti zdaj sploh ne greš nikamor več, razumeš? Nikdar več, moj dragi. Nikdar, nikdar več. Sedaj se tudi ne boš nikdar več smejal, ti, s svojo vedno dobro voljo. Sedaj ležiš tu, kakor da ne bi več znal šteti do tri. Saj tudi ne znaš. Ne znaš več šteti do tri. To je revno, moj dragi, strašno revno. Ampak dobro je tako, zelo dobro je tako. Kajti nikoli več mi ne boš rekel: »Moj bleedi, mižeči brat.« Zdalej ne več, moj dragi. Od zdaj naprej nič več. Nikdar več, ti. Drugi te zaradi tega ne bodo več občudovali. Ne bodo se mi več posmehovali, kadar mi boš rekel: »Moj bleedi, mižeči brat.« To mi mnogo pomeni, veš? Lahko ti povem, da mi to zelo veliko pomeni. Kajti že v šoli so me mučili. Kot uši so se spravili name. Zato, ker ima moje oko majhno napako in mi veka visi čez zrlo, ker je moja koža tako bela. Tako srasta. Naš zelenček je zopet videti tako utrjen, so vedno govorili. In dekleta so vedno spraševala, če že spim. Saj imam eno oko že napel zaprto. Da sem zaspan, so govorili, slisliš? Rad bi vedel, kdo od naju dveh je zdaj zaspan? Ti ali jaz, kaj? Ti ali jaz? Kdo je zdaj »Moj bleedi, mižeči brat«? No? Kdo torej, moj dragi, ti ali jaz? Jaz morda? —

Ko je zaprl za sabo vrata bunkerja, se mu je iz kotov približala dvajstajstletica sivih obrazov. Eden od njih je pripadal fedveblu. »Ste ga našli, gospod lajtnant?« je vprašal prvi obraz in pri tem postal še bolj siv.

»Da, Pri jelkah. Strel v trehuh.«

»Naj gremo ponj?«

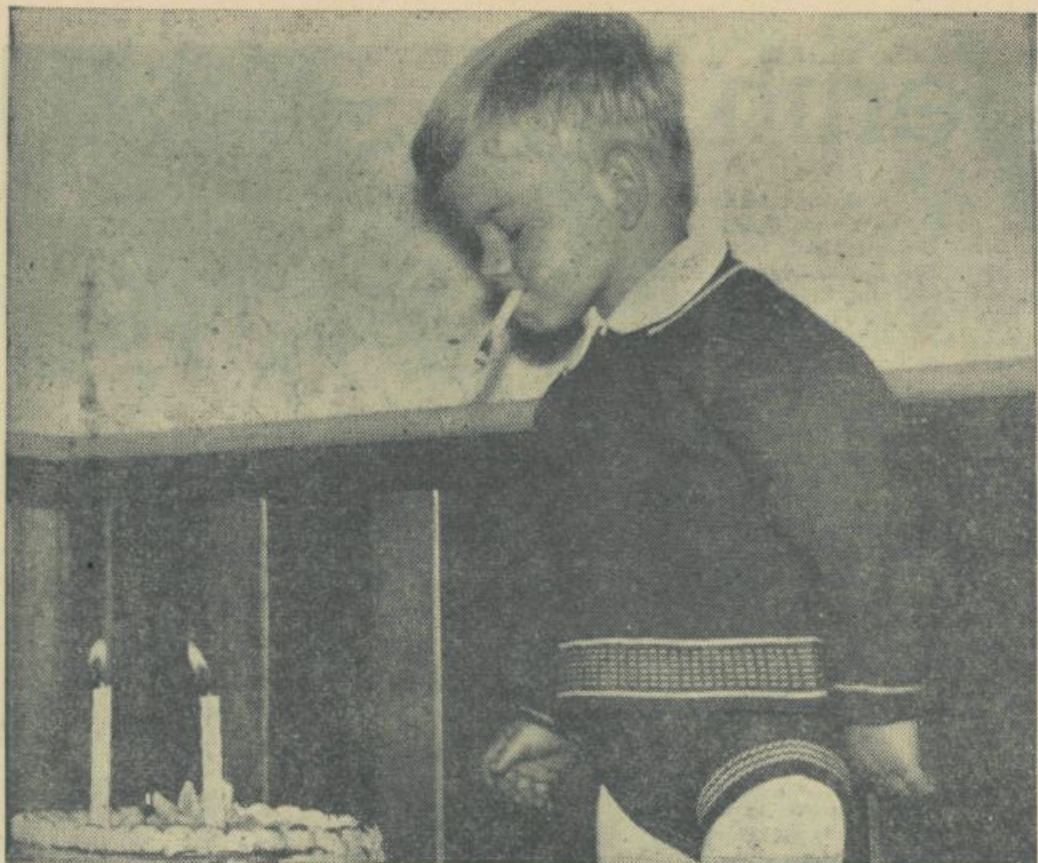
»Da, Pri jelkah. Da, seveda. Treba je iti ponj. Pri jelkah.«

Dvajstajstletica sivih obrazov je izginila. Lajtnant je sedel k pločevinasti peči in obiral uši. Natančno tako kot večeraj. Tudi večeraj je obiral uši. Tedaj bi moral nekdo oditi k bataljonu. Najbolje, da gre lajtnant, on sam. Ko si je potem oblačil srajco, je prislulnil. Zaslišal je strel. Se nikdar ni slišal takšnega strela. Ko je kurir zopet odprl vrata, je pogledal v noč. Zazdelo se mu je, da še nikdar ni bila nobena noč tako črna. Korporal Heller je prepeval. Ta je neprenehoma pripovedoval o svojih ženskah. In potem je ta Heller s svojo vedno dobro voljo dejal: »Gospod lajtnant, na vašem mestu bi jaz še ne šel k bataljonu. Najprej bi zahteval dvojni obrok. Saj bi se dalo na vašo rebra igrati kot na ksilofon. Prava žalost, kako izgledate.« To je rekel Heller. V temi so se gotovo vsi režali. In eden je moral k bataljonu. Tedaj je rekel: »No, Heller, potem si pojdi nekoliko ohladiti svojo dobro voljo.« In Heller je dejal: »Razumem.« To je bilo vse. Več se nikoli ni reklo. Enostavno: Razumem. Nato je Heller odšel. In potem ga ni bilo več nazaj.

Lajtnant si je potegnili srajco čez glavo. Slišal je, da se zunaj vračajo. Ostali. S Hellerjem. Nikdar več mi ne bo rekel »Moj bleedi, mižeči brat«, je zaspešetal lajtnant. Od zdaj naprej mi tega nikdar več ne bo rekel.

Med nohta njegovih palcev je zašla us. Hrstnilo je. Uš je bila mrtva. Na čelo — mu je brizgnila drobna kaplja krvi.

Prev. K. L.

Ob pomembnem koraku v življenju je dobil maturant od mamice celo torto, od očka pa prvo cigareto. Prižgal si jo je sam (na torti).

Ljubezen, bicikel in pelerina

Nebesa so obetala dež. Ko legi so Joši iz srca želeli veličansko srečo in se deloma v mislih deloma na glas režali. Svetovali so mu, naj se postavi na ta rob pločnika namesto na onega, naj miga s trebuhom, če ga zebe, naj pazljivo gleda okoli sebe, da je ne bo zgrešil, ko bo prišla. Sploh naj bo kar se da pogumen in prežet s humanizmom in renesanso. Potem jim je ušel na drugi konec ulice in jel čakati. Vsak mesec enkrat je prišla tod mimo. Že dolgo je hrepenel po njej in na tihem jo je izvolil za gospodarico svojih žepov. »Vsi kolegi imajo dekleta, samo jaz še brezčilno tavam po priradi. Danes jo bom prvič ogovoril, pa čeprav mi pade glava stran.«

Z obupno odločnostjo je zadržal bicikel in navdušeno navil pelerino okoli prednje zavore. To je bila rutinirana pelerina, ki je prehajala iz roda v rod in je predstavljala družinsko redkost. Kadar jo je Joša vzel s seboj, se je vreme brž zvedrilo, da ne bi škodovalo

ugledu pelerine. Tudi kolo je bilo nekaj posebnega. Ni ga bilo treba zaklepati. Se nikoli ni bilo ukraden, ker je vsak lopov že od daleč s prezirnim posevil pogled.

Prikazala se je deklica in Joša je pod kožo vzplamtela limfa. Odprl je usta, da bi rekel dober dan, pa mu je pravočasno ušla v najbližjo drogerijo in Joša je od gneva v mislih prekinil stik s kulturnim govorjenjem. Medtem ko jo je čakal, mu je pred očmi plaval njena nežna karikaturna, njen fantastično masten pogled in njena brezmadežna koža, ki je vplila po žgečkanju. Že se je videl ob njenih mehkih kolenih, z glavo v njenem hrabrem naročju in čakanje mu je bilo trikrat znosnejše. Potem je prišla ven in Joša je zamrznila rebrna mrena:

»Oprostite, gospodična! Rad bi se seznanil z vami. Ali bo

to zelo težko? Ime mi je Joša in študiram pravo.« Deklica je zajela sapo. Medtem se je v mislih togotno vprašala, zakaj se ni prej ostrikel, zakaj ni pelerine pustil doma in zakaj ni kolesa pravočasno prodal ali zamenjal za tramvajsko karto.

»Marta.«

Joša je preložil kolo in pelerino v drugo roko in desnico ponudil Marti v trajno delovno razmerje. Srce mu je poskakovalo kot zločinec v miševski, v možganih je začutil kloktanje divje sreče in globoko pod srčico se je spodbujalo neizmerno sam sebe. Bil je kot pavaljana kamela, ki se ob dotiku s piščajo razneži od navdušenja. Sploh si je bil v svesti, da je eden najsrečnejših sesalcev na Balkanu.

»Dovolite, da vas spremim! V kateri konec nameravate?« Spet je dobil priliko, da je v mislih zdijval nad nadležno prisotnostjo pelerine in kolesa. Preložil ju je v operativno cono druge dlani in z dvema prstoma galantno ujel oboje. Ni gledal Marte, vendar je bil prepričan, da je opazila njegovo gibčnost in da je v njej vzbrstelo občudovanje kot nežno stebelce rabarbare v kalorično bogatem loncu.

»Na žalost grem na trolejbus in tamle je postaja.« Joša je nenavadno hitro dojel dejstvo, da je ne bo mogel spremljati in od pikantnih samomorilskih misli se mu je nečloveško zgrbnčil nos.

»Skoda... Ali bi se lahko kdaj dobila? Rad bi šel z vami kam...« Deklica se je obotavljala in verjetno se ji je v prsih splašil četverstop želja po neodvisnosti, ljubezni, spoštovanju in kuhanju. Zmešala so korak in se prelile v gosli red radovednega pričakovanja. Prišel je trolejbus in Joša je v mislih zažgal pelerino in prodal bicikel za desetak, ki bi

mu omogočil vožnjo z dekletom.

»Res, no. Kdaj bi se lahko videla?«

»Morda v četrtek dopoldne, v Komuni.«

»Drži! Ob pol desetih. Pa raje v Unioni zaradi matineje. Na svidenje.« V mislih jo je ne glede na kolo in pelerino krepko objel.

Ko je trolejbus odpeljal, mu je sanjsko skorjo nenadoma razparala samo začasno pozabljenost, da mora v četrtek na konzulat v Zagreb. Zaradi potnega lista v inozemstvo. Zajokal je od gorja, v hipu pretehtal položaj in se kot aerodinamičen shizofrenik zavil na kolo. Nataknil je pelerino na ušesa in jo ubral za trolejbusom.

Iz vremena se je izcimil zoprt deček, ki je nameraval enakomerno razmehčati pelerino, hlače, kolo in celotnega Jošo. Ko je dosegel, da so hlačnice postale neuslužne cevi, ki jim je bil vsak premik Joševih stegen neljuben in sploh odveč, si je Joša zaželel toplega obsejalnika in sit take ljubezni opustil zasledovanje.

ZAKAJ?

— Veš, jutri odpotujem na prakso v Francijo in te prosim, da mi poveš, kaj pomeni beseda »pourquoi«, da bom vedel, če bi me mogoče kdo vprašal.

— Zakaj? — Pa zato, veš, ker jutri odpotujem v Francijo, pa bi rad vedel, kaj pomeni beseda »pourquoi«, če bi me mogoče kdo vprašal.

— Zakaj? — Pa saj ti pravim, potujem v Francijo na študijsko prakso pa bi rad vedel, kaj pomeni beseda »pourquoi«, če bi me kdo vprašal.

— Zakaj itd.

IZ MOJE MLADOSTI

Vse skupaj se je začelo pred nekaj meseci.

Sedel sem v svojem brlogu, se praskal po glavi in podpiral iz misli na stipendijo ter na deklico s kratkim konicam in ohi kaksnimi nogami. Skratka, bil sem nad vse prelestnem razpoloženju, moje telo je mirovalo, duha pa je kakor lahkokrila čebela svigal od veselja do veselja in se bogatil z novim znanjem in izkušnjami. Rad imam take večere, ko se mrak zgostuje, veter tiho šelesti, ptički se odpravljajo spat, iz kuhinje pa prihaja rahel, zapozneli smrad po polenovki in nežni stoki ah-ah (gospodar si vsak večer umiva noge v vroči vodi). Ker sem že po naravi mehko čuteč človek, sem se polagoma pred razmišljanje o tem, kako na tem svetu človek brez življenjske tovarniške pravzaprav ničesar ne pomeni in da je na počitni zadnji čas, da se začnem ozirati po odgovarjajoči partnerici, s katero bi nato začela graditi »tihu, malu lukus«. V slastnih mislih na to, kakšna nezgodna sreča me pričakuje, sem se začel rahlo solziti in si vrtati s prsti po nosu in med prsti na nogah, kot to delam v svojih najnežnejših trenutkih. Moje misli so pravkar prišle do točke, kako bom lepotico svojih sanj predstavil svoji gospodinjici, ki jo bo poljubila na čelo in obe lici, nato pa jo povabila, naj se do poroke vse li kar v mojo sobico, potem pa bo že kako.

Tedaj pa so se vrata na široko odprla in med njimi se je zagostila gospodinja, lastnica stanovanja in moja »bog i batina«. Plaho sem se izogibal njenemu pogledu, kajti zaradi njenih stidljivih kilogramov in brčic pod nosom gojim do nje rahlo strahospoštovanje. Ona pa me je sladko pogledala (oh, kako sladko, to ne more pomeniti nič dobrega) in mi naznanila, da se do naslednjega dne lahko kar skidam iz sobe. Da sem čuden človek, zvedela je, da se ukvarjam z nekakšno literaturo, da ves dan prečepim v sobi in da sploh nisem izpolnil njenih pričakovanj. Z zmagoslavnim hehetom mi je naznanila, da

se za sobo zanima nek drug študent, ampak res popolnoma drugačen od mene, Tržačan, fin gospod, ki se vsak dan brije, nosi bele srajce in kravato, brke in robček v prsemu žepu. Ta ji bo nosil iz Trsta kavo in nylon kombinize, s svojim avtom jo bo vozil na trg po solato, v počitnicah pa jo bo povabil k sebi v Trst. Skratka, podnajemnik, kakrš-

pričakovanja. Ko sem videl, da moja prizadevanja ne zaležejo nič več, kot če bi opravljal malo potrebo v morje (pa naj bo to v Trstu ali kjerkoli drugje), sem šel še korak dalje in ji objubil, da ji bom pral posodo in pod, hranil psa in vse to mi je odgovorila le, da bo težko pričakovani novi podnajemnik prinesel s sabo tudi

z bivancem v njej. Vsako noč mi je namreč hodil pod okno nek »fraker«, ki je v dobri veri, da prejšnja stanovalka še vedno osrečuje naselejo s svojo navzočnostjo, spuščal skozi okno cele tirade na hvalo moji lepoti, ljubkosti, bistroumnosti in ostalim stvarim. Povzročalo mi je peklenske težave, preprečilo mu, da ni zlezal skozi okno in mi do kazal, kako zelo me ljubi. Odgovarjati sem mu moral z nežnim glaskom, da ga imam jaz tudi rada, da pa sem še premala in naj še malo počaka. Ker sem zelo mehak človek, se mi je v bistvu smilil in srce mi ni dalo, da bi bil do njega grob. Zato sem v trenutkih, ko mi je zagotavljala, da se bo neusmiljeno zavziral, če mu ne podarim svoje ljubezni, stegnil roko skozi okno in mu dovolil, da me je božal po njej.

Nato mi je nekega dne, ko me je iz mojega sladkega, idiličnega zavetja pregnala kruta noga brezsrčne kontrole, zablestela v glavi kolosalna ideja. Od enega svojih prijateljev sem si izposodil suknjo na štiri gumbce, od drugega robček, od tretjega kravato, četrti pa me je naučil pravilno izgovarjati »ma« in »oštja«. Nato sem pograbil časopis in se odpravil na naslov, ki je objubil stanovalstvo mirnemu, vlijudnemu študentu iz dobre familije. Našel sem hišo, se vzpel po stopnicah in spoštljivo pozvonil. Čez nekaj časa se je odprla linica v vratih in vlačno, nekoliko izbuljeno oko me je dolgo časa nepremično opazovalo. Končno so se vrata odprla in gospa v najlepših letih mi je s sladkim smehljajem dejala, se preden sem mogel izreči magični »ma« ali »oštja«: »A, vi ste.«

Vedel sem, da je situacija jasna, robček in ostalo so opravili svoje, zato sem se ji dal odvesti v sobo. Samozavestno sem si za pol milimetra premaknil izposojeno kravato. Gospa v rožnati jutranji halji se mi je zopet ljubko nasmehnila in mi zaupala: »Veste, nekdo že spi v tej sobi, ampak on je dober fant, tako dostojen fant, prepričana sem, da se bosta dobro razumela, parv tako čeden in vitez je kot vi, tako bosta lahko brez težav spala na eni postelji...«

Nekoliko sem bil zaprepačen in moja vera v dobroto človeštva se je začela majati. Vendar mi je gospa tako priščno pomigala s tretjim podbradkom, da sem ji vse odpustil in jo rahlo jecljaje vprašal: »Dobro, gospa, ampak... cena... koliko?«

»Oh, samo tri tisoč dinarov, elektrika seveda posebej, plača se v naprej za tri mesece.«

Bo že kako, sem si mislil, izposodil si bom pri prijatelju, ki riše akvarele ali pa bom izpopal banko in ravno sem hotel nekaj reči, ko je gospa zopet odprla usteca:

»Samo, veste, gospod študent, v sobi ne smete kuhati

kave ali takšnih stvari, ker se s tem dela škoda na zidovih, ne smete voditi v sobo ženskih obiskov, kajti mi smo poštena familija, po deveti uri se ne smete umivati, uporabljati toaleta (res, rekla je toaleta), kajti mi smo mirna familija, ki gara ves dan in hoče mir v lastni hiši; in še to sem vam hotela reči, da se pri nas ne berejo časopisi, kajti mi ne maramo ljudi, ki se ukvarjajo s politiko in takšnimi stvarmi. Oh, skoraj sem pozabila, imam hčerko, z njo ne smete govoriti, ker je že zaročena, in glede toaleta bi bilo pravzaprav najbolje, če je sploh ne bi uporabljali in opravite te stvari tam, pri vas, na fakulteti ali kako se že pravi, saj veste, mi smo higienična familija in...«

Pristal sem. Na vse sem pristal. Da. Če bi zahtevala še kaj drugega, bi najbrž pristal tudi na to. Da.

Kljub vsemu, bratci, sobo pa le imam! Tudi sostanovalec je kar v redu, res je vitez, kot pravi temu naša sladka gospa, in skoraj brez težav spiva oba na eni postelji. Danes sem zopet sedel za mizo in se praskal po glavi in podplatih in mislil na deklico, ki mi bo osladila življenje. Kajti jaz sem nadvse mehak človek.

Kako pridemo poceni do mesa

LOV NA SLONE

V Afriki postavimo šolsko tablo in napišemo nanjo: Trikrat dva je pet. Ko pride slon, bere in si razbija glavo, kako je mogoče, da je dvakrat tri pet. Ko si pretrese možgane, pade na tla in ga lahko zvežemo.

LOV NA ŽIRAFE

V puščavi na hitro postavimo kolibo in napišemo nad vhod: »Žirafa vstop strogo prepovedan!« Ker žirafa ne zna brati, gre nič hudega sluteč noter. Potem zapremo vrata in je imamo.

LOV NA BOLHE

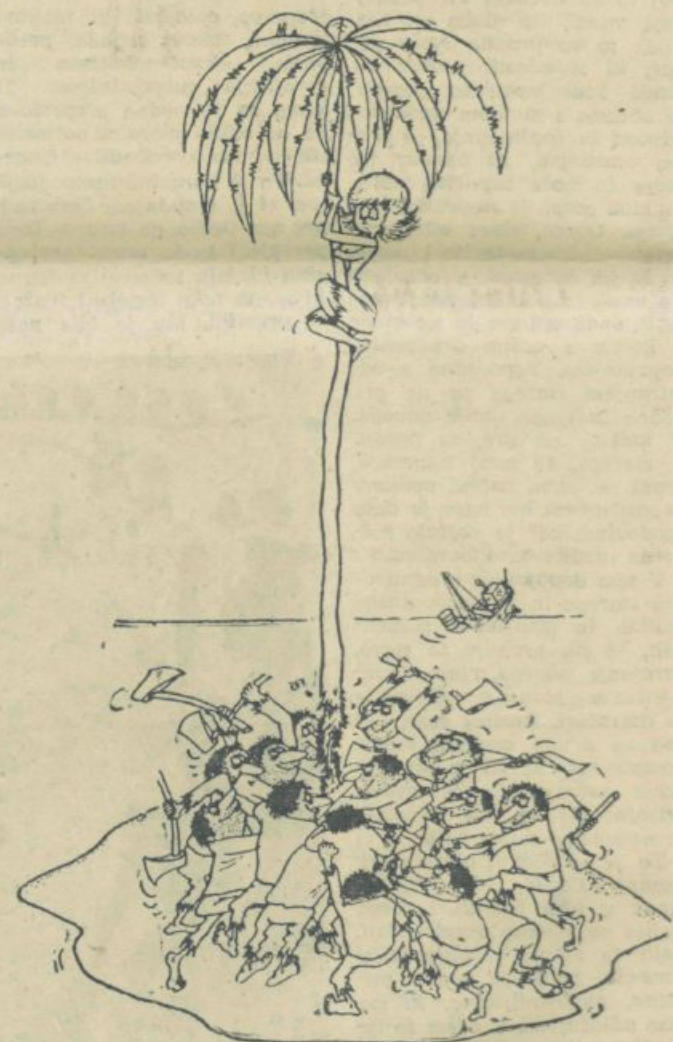
S kamionom pripeljemo veliko skalo in jo spustimo na pasji hrbet. Dva centimetra pred njo nasujemo veliko žlico popra. Ko pride bolha, strahovito kihnje in v glavo udari ob skalo. Mi jo pobereмо in vržemo v lpace.

LOV NA LEVE

Puščavo presejemo z velikim kuhinjskim sitom za otrobe. Kar ostane na situ, so levi.

LOV NA POLŽE

Z vztrajnim opazovanjem in zasledovanjem zvemo, katero pot bo polž jutri ubiral. Stečemo najprej in zablujemo v tla tablo z napisom: »Minimalna dovoljena brzina petdeset kilometrov na uro. Ko polž pridrija do prometnega znaka, se obupan zgrabi za glavo in slep in gluha za vse nevarnosti začne lhteti. Medtem ga lahko zasledljivo zgrabimo za roge, ki jih je pozabil zuna.

V uredništvu Tribune se je oglašil Jaka Indeks, edini preživeli udeleženec ekskurzije absolventov neke fakultete po Sredozemlju. Kakor vam je znano, se je ladja s trinajstimi absolventi in eno absolutno poškodovano in od takrat naprej nisimo prejeli o nesrečnih fantih nobene vesti več. Jaka Indeks nam je v večurnem razgovoru posredoval svoje vtise o poslednjih trenutkih ubogih brodolomcev in nam po svojih spominih narisal tole sliko, ki naj bo obenem prispevek k dokaznemu materialu v razpravi, kako nevaren zna biti študentski pokle.

ALI SE ZAVEDATE ...

... kakšno nepopravljivo uslu go je storil človeštvo tisti, ki je izumil osebna imena? Na primer Mavricij ali Gabrijela ali Bonafacij. Če bi se ljudje opirali med seboj, ne da bi uporabljali imena svojih bližnjih in bi si pomagali z zaimki, kakor: tisti, oni, oni drugi itd. bi kmalu prišlo do takega kaosa, da se ne bi več vedelo, kdo je dobro delo ali pa sli narijo, o kateri se govori, za-

krivil in kdo ga samo hvali oziroma obsoja. Koliko lepše, uspešne prijetneje in dušji ugodneje zveni stvar, če se jo opravi z imeni: Medtem ko je Mavricij, ki je zantčljivo zrl v Bonafacija, drgnal svoje koleno ob Gabrijelino koleno, je Gabrijela drgnila svoje koleno ob Bonafacijev koleno, ta pa se je prijateljsko nasmihal Mavriciju. Tako smo si vsaj na jasnem o stanju Gabrijelinih kolien.

Žepne tragedije

Ljubila sta se, kot se še nihče na svetu ni ljubil. Bila sta ustvarjena drug za drugega, bila sta pripravljena umreti drug za drugega.

Potem ga je lepega dne ona prenehala ljubiti in mu odpovedala stanovanje.

Hotel je postati velik umetnik in vsi so ga prezirali ter zasmehovali. Potem se je spametoval in postal normalen državljan.

Predstojniki so ga hvalili in trepljali po rami: »Ne samo, da je vreden pri delu, v prostem času se ukvarja celo s kulturo!«

Zaljubljen se je vanjo takoj, ko jo je prvič zagledal. Bila mu je vse na svetu. Sposodil si je pri prijatelju avto in jo peljal na izlet.

Cez tri dni je že vedela, kdo je pravi lastnik avta. Postal ji je vse na svetu.

Po maturi mu je oče podaril nalivno pero. Rekel mu je, da ima garancijo štiri leta in da bo z njim lahko napisal diplomsko nalogo.

Cez štiri leta ga je prosil sin za novo nalivno pero.

Iskal je žensko, ki bi ga razumela. Našel jo je. Ljubila sta se. Poročila sta se.

Zdaj opet išče žensko, ki bi ga razumela.

Skupaj sta se vpisala na univerzo. On je bil inteligentnejši od nje, zato je hodil k njej na dom in ji pomagal pri pisanju seminarskih nalog.

On še vedno študira. Ker je inteligentnejši od nje, hodi k njej na dom in ji pomaga pri korigiranjih šolskih nalog.

Ona ni imela stanovanja in on je imel mehko, nežno srce. Dovolil ji je, da je spala v njegovi sobi.

Ona se je zaljubila in on je imel mehko, nežno srce. Dovolil ji je, da sta spala v njegovi sobi.

Pred Univerzitetno knjižnico kolesa lepo stojijo. V možgančkih lastnikov se verjetno bolj vrtijo, da o vespi ne govorimo, ker kviri harmonijo

Obrtno podjetje

Galvana

Vižmarje 70

se priporoča svojim cenjenim odjemalcem

TOVARNA PREŠITIH ODEJ IN
TAPETNIŠTVO

ODEJA

priporoča svoje izdelke.

ŠKOFJA LOKA

**Tovarna
dekorativnih
tkanin**

LJUBLJANA, Celovška 280

strojni tehnik, absolvent ali študent dobi službo s polnim ali polovičnim delovnim časom za konstrukcije manj zahtevnih strojev in risanje načrtov za manjše stroje in strojne dele.

Delovni kolektiv hotel

Dom JNA v Ljubljani

pozdravlja svoje goste in poslovne prijatelje ter jim čestita k prazniku dela

1. MAJU!

Državna založba Slovenije

vam nudi v svojih poslovalnicah

strokovne in znanstvene knjige za vse stroke v slovenskem in srbohrvatskem jeziku;

slovarje,
učbenike tujih jezikov,
inozemске strokovne in znanstvene knjige,
gramofonske plošče za učenje tujih jezikov.

Oglejte si zalogo in izbor v naših knjigarnah v Ljubljani:

Trg revolucije 19
Čopova 3
Titova 25
Mestni trg 26

PROJEKTIVNI BIRO

LJUBLJANA- Parmova 33

Telefoni: 30-102
31-205
39-141

Projektiranje, izgradnja ter uvoz opreme za industrijo celuloze, papirja in lesovine.

Strojna konstrukcija — Investicijski programi.

MIZARSTVO TRNOVO

LJUBLJANA,

Trnovski pristan 21

Telefon 21-474

Čestita za 1. maj!

Gorjana

nabavno podjetje papirne
industrije in rudnikov

Ljubljana

čestita za 1. maj!

Izkoristite ugodno priliko!

USTANOVE
DRUŠTVA
KLUBI
ORGANIZACIJE
PODJETJA
INŠTITUTI
LAHKO DOBIJO
OZKI ZVOČNI »ISKRA«
KINOPROJEKTOR PO-2

Na kredit!

Jugoslovanska investicijska banka daje za nakup kinoprojektorjev srednjeročni kredit s triletnim odplačilnim rokom vsem organizacijam in društvom. Kupec plača pri sklenitvi pogodbe le 20% vrednosti projektorja. Ostalo na kredit.

Pišite za prospekte in ostale informacije v zvezi s prodajo na kredit na naša predstavništva v republiških centrih ali pa direktno.

ISKRA

Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov

KRANJ

Terasa je zelo pripraven prostor za študij

NOVE SMERNICE ZA PRIHODNJE LETO

Težišče zadnjega letošnjega rednega plenuma univerzitetnega odbora je bilo na razširjanju nekaterih perečih notranjepolitičnih in materialnih problemov, ki so postali najbolj aktualni prav v zadnjem času.

Predsednik univerzitetnega odbora tov. Cemažar je na kratko pojasnil dogodke v zvezi z nedavnimi neredi v Zagrebu, na Beču in v Skopju. Dejal je, da je tak način izstopanja študentov vsega obsojanja vreden, posebno še, ko imamo za reševanje nastalih težav in nerednosti celotno vrsto poti, da jih premostimo in odpravimo na način, ki je v skladu z načeli naše demokracije ureditve. To, kar so storili zagrebški študentje, pomeni izsiljevanje družbe, ki nam daje, kolikor največ more in za kar smo ji lahko samo hvaležni. Zavedati se moramo, da tako izstopanje ni v največjo škodo zgolj nam samim, ampak da lahko povzroči še dosti težje posledice pri vseh nasprotnikih naše družbene graditve, ki so te neprimernosti študentske izpade z največjim veseljem izrabili za to, da so pričeli s ponovnimi napadi na našo domovino. Študentje ljubljanske univerze obsojamo početje svojih kolegov z zagrebških in ostalih univerz, kakor tudi vse tiste svoje kolege — ljubljanske študente, ki so slepo nasledili alarmantnim vestem, jih razširjali ali celo odobravalni početje zagrebških študentov. Ki sreči je bil odstotek takih študentov izredno majhen, kar kaže na to, da so ljubljanski študentje v glavnem zreli, da pravilno ocenijo dejansko situacijo ter da do nje zavzamejo tudi edino pravilno stališče.

Ob zagrebških dogodkih so ponovno jasno izpostavili tudi še zmerom nerešeni materialni problemi študentov. Zaradi tega bi bilo potrebno pripraviti čimprejšnjo natančno analizo dejanskega materialnega in političnega stanja na posameznih univerzah ter okrepiti politično delo ZŠJ.

Posebno pomembno je reševanje materialnih problemov, ki najbolj izstopajo pri vsakekratnem razdeljevanju vseh tistih sredstev, ki jih študentje prejmejo in dostikrat niso pravilno razporejena in zato dosežena korist nikakor ni taka, kakor bi si želeli. Vse te materialne probleme bo vsekakor treba rešiti še letos. O tem je razpravljala že univerzitetni svet, univerzitetni odbor pa je pripravil elaborat, ki ga je že predložil univerzitetnemu svetu v razpravo.

Vsi prizadeži forumi v Ljubljani se že dalj časa ukvarjajo tudi z vprašanjem študentskih menz, predvsem Osrednje študentske menze. Stanje v tej menzi, kjer šteje abonentov pada iz dneva v dan hkrati s poslabšanjem kvalitete hrane in higienskih prilik v njej, je tako, da ga je nujno treba čimprej sanirati. Univerzitetni svet je zaradi tega že sprejel sklep, da naj preide ta menza v obrat družbene prehrane, kar je najboljše rešitev, da se kapaciteta menze v polni meri izkoristi.

Študentje-abonentni pa bodo seveda imeli še naprej določene prednosti glede prostorov, plačevali se bodo namreč samo režijski stroški, nova uprava menze pa bo prav tako obračunavala buvenčije in druge dodatke. — Ta izhod je v dani situaciji edino sprejemljiv in pričrli smo, da bodo vsi prizadeži študentje to rešitev samo pozdravili.

Univerzitetni svet je tudi razpravil o problemu razdeljevanja štipendij, subvencioniranja, različnih vrstah podpor ter predvsem o načinu njihovega razdeljevanja.

Študente tudi izredno prizadeva pomanjkanje stanovanj, kljub temu pa se bo prekinilo z dosedanjim načinom gradnje centralizirano in povsem izolirano grajenih študentskih naselij po ruskem sistemu, ki se pri nas ni obnesel. Študentje naj se čimbolj vključijo v delo na terenu in z ljudmi vseh družbenih plasti, ker bo to njihovu poznejšemu razvoju samo v korist. Na območju sedanega študentskega naselja bo zgrajena samo še ena stolpnica, ostale predvidene zgradbe pa drugje po Ljubljani.

Sedaj, tik pred koncem šolskega leta, se javlja tudi vprašanje kriterijev za sprejem v študentske domove, ki so bili ponekod, n. pr. na kemiji, postavljeni precej nelogično, posebej pa je še nerazumljivo stališče študentskega sveta v študentskem naselju, ki se vedno ni sestavil potrebnih pogojev, kljub temu, da je s predavanji za letos že konec.

Dosledna nedejavnost na nekaterih fakultetah

LJUBLJANSKA UNIVERZA OBSEGA VEČ FAKULTET, NA KATERIH SE SLUSATELJI PRIPRAVLJAJO ZA PEDAGOŠKI POKLIC, KI SO SI GA IZBRALI. MED VSEMI TEMI FAKULTETAMI OBICAJNO NI KDO VE KAKO MOČNEGA STIKA, TUDI POSAMEZNI ODDELKI NEKATERIH FAKULTET, KI SO NARJEVAJE, NAVADNO NE TVORJO KAKE ZAVIDLJIVE CELOTE, ČEPRAV BI JO SICER MORALE.

Znan je, da vprašanje zgolj čimboljše in rednega študija že dolgo ni vse, s čimer bi se moral ukvarjati naš študent, čeprav je seveda študij njegova glavna naloga. Vendar pa naše družbe ne more zadovoljevati tak človek, ki bi bil ozko vezan na en sam problem, ki bi se tikal zgolj njegovih strokovnih oziroma znanstvenih sposobnosti in znanja. Naš čas zahteva široko razgledanega, na vseh področjih aktivnega človeka, čigar dejavnost bo preokvarila ozek okvir same poklicne usmerjenosti.

Se prav posebej pa velja ta zahteva za tiste fakultete, ki vzgajajo bodoče vzgojitelje naše mladine. Tem je treba posvetiti še posebno pozornost, kajti zelo kvarno lahko vpliva na doraščajočo mladino tak politično neopredeljen, nezainteresiran ali pa celo negativno nastrojen »vzgojitelj«. Če pa si natančneje ogledamo situacijo na tistih fakultetah, ki vzgajajo naš bodoči pedagoški kader, moremo žal ugotoviti, da sta prav tu ideološko politična zavest in dejavnost na družbeno političnem področju najslabši. S skrbjo se moramo n. pr. spraševati, kako se bo obnesel na svojih delovnih mestih bodoči pedagoški kader, ki študira sedaj na slavistiki. To seveda ne velja za vse, žal pa za mnoge študente-slaviste.

Zelo se čuti tudi pomanjkanje sposobnih kadrov za študentske funkcije, ki jih bo treba na seminarjih med političnimi vzgajati posebej zato, da jeseni prevzamejo odgovorne naloge v študentski organizaciji.

Letošnji seminar v Ankaranu bo izredno pestro pripravljen; na njem bodo obširneje obdelana vsa področja študentske dejavnosti. Posamezne referate bodo pripravili predsedniki komisij pri univerzitetnem odboru, zajemali pa bodo aktualno problematiko s področja družbenega upravljanja, ideološko-političnega dela, kulturne dejavnosti, športa in tiska, poleg tega pa še študijsko, socialno ekonomsko ter mednarodno problematiko in dejavnost pokrajinskih klubov. Ti seminarji so potrebni zaradi tega, da se izboljšajo kadri v študentskih vrstah, ker se opaža, da skoraj povsod manjka dobrega vodstva, torej ljudi, ki bi se spoznali na svoje področje dejavnosti. Prav zaradi tega je tudi bil sprejet sklep, da bi se jeseni, po skupščini, organizirali posebni seminarji, na katerih bi se obravnavala samo aktualna študentska problematika. Najti bo treba še najprikladnejšo obliko teh seminarjev.

Organizacijsko stanje na Višjih šolah in Akademijah je izredno slabo in bi ga bilo nujno treba izboljšati; prav tako bi bilo tudi treba vzpostaviti tesnejše stike s srednjimi šolami, se seznaniti z njihovimi mladinskimi aktivnostmi, tako da bi lahko pozneje na univerzi vedeli, kje začeti s političnim delom. Nekaj podobnega so poskušali na pravni fakulteti, kjer so tak sestanek uspešno pripravili.

V glavnem se bo torej težišče vsega dela v prihodnjem šolskem letu preneslo na mlajše letnike, ki bodo na ta način lahko dalj časa in uspešno vodili vse ideološko in politično delo univerze, s študijsko in ostalo aktualno problematiko, kar je posebno v pogojih novega študijskega režima nujno in terja čimprejšnjo rešitev.

biomom, ki so povezani s stopnjo družbene zavesti pri študentih, z njihovimi političnimi zrelostjo in ideološko zgrajenostjo. Toda prav na tej fakulteti je že celo letošnje študijsko leto situacija na vseh teh področjih, kjer bi z ozirom na karakter fakultete moralo biti vse delo čim bolj urejeno, izredno slaba in zaskrbljujoča.

Novi odbor združenja, ki je jeseni prevzel delo, se ni prav zanašal, večina izvoljenih odbornikov pa se očitno ni oziroma se ni hotela zavedati, kakšne dolžnosti so prevzeli z izvolitvijo za predstavnike oddelkov. Delo združenja študentov naravnostne fakultete je potekalo sila malomarno, zadanih nalog ni izvajalo, novih si ni zastavljalo, vse delo je nekam zaspalo. Sestankov združenja se člani niso udeleževali, tudi pismena vabila niso zalegla. Zainteresiranost za aktualno družbeno problematiko, za pospeševanje ideološko političnega dela med študenti, pripravljenost izpolnjevati naloge, ki jih je zadala družba, vsa ta dejavnost je bila izredno pomanjkljiva, čutili je bilo celo namerno ignoriranje zastavljenih nalog ter veliko neresnost pri ostalem delu, kolikor ga je sploh bilo. Ta problem se je najbolj jasno pokazal pri letošnji agitaciji za mladinske delovne brigade, kjer je bilo število oddanih prijav kljub velikemu številu študentov na tej fakulteti nepomembno.

Zaradi takega stanja na naravnostni fakulteti je bila 22. aprila sklicana izredna skupščina združenja Zveze študentov, da bi se — čeprav malce pozno — stanje vsaj delno popravilo. Tu so ponovno ugotovili graje vredno nezainteresiranost.

naravnostna fakulteta je ti-pičen primer, kako lahko nekateri ljudje, ki celo predstavljajo študentov svojega oddelka, s svojo malomarnostjo, neresnostjo in premalo razvito socialistično zavestjo kvarno vplivajo na vse ostale študente. Protivsem takim in podobnim primerom bo treba v bodoče takoj nastopiti, kajti ti pojavi nikakor niso v skladu z vsemi našimi težnjami pri vzgoji naše mlade inteligence in razvojem naše nove družbene stvarnosti.

Naravnostna fakulteta je ti-pičen primer, kako lahko nekateri ljudje, ki celo predstavljajo študentov svojega oddelka, s svojo malomarnostjo, neresnostjo in premalo razvito socialistično zavestjo kvarno vplivajo na vse ostale študente. Protivsem takim in podobnim primerom bo treba v bodoče takoj nastopiti, kajti ti pojavi nikakor niso v skladu z vsemi našimi težnjami pri vzgoji naše mlade inteligence in razvojem naše nove družbene stvarnosti.

Naravnostna fakulteta je ti-pičen primer, kako lahko nekateri ljudje, ki celo predstavljajo študentov svojega oddelka, s svojo malomarnostjo, neresnostjo in premalo razvito socialistično zavestjo kvarno vplivajo na vse ostale študente. Protivsem takim in podobnim primerom bo treba v bodoče takoj nastopiti, kajti ti pojavi nikakor niso v skladu z vsemi našimi težnjami pri vzgoji naše mlade inteligence in razvojem naše nove družbene stvarnosti.

nost študentov za ideološko politično dejavnost, njihov malomarni odnos do letošnje mladinske delovne akcije in sploh ča-bo organizacijo ter nezadostno povezavo med posameznimi oddelki fakultete. Tudi študijska komisija je opravljala svoje delo izredno slabo, referenti posameznih oddelkov se niso udeleževali sestankov, nihče ni dovolj skrbel za izdajo potrebnih skript, izboljšanje študija itd. Združenje študentov oddelka za farmacijo je bilo edino, ki je aktivno delalo in ga je treba pohvaliti.

Protivsem takim in podobnim primerom bo treba v bodoče takoj nastopiti, kajti ti pojavi nikakor niso v skladu z vsemi našimi težnjami pri vzgoji naše mlade inteligence in razvojem naše nove družbene stvarnosti.

Za boljše delo in večjo povezavo med oddelki bi bilo morda dobro ustanoviti posebne svete oddelkov in pri njih kot nekakšno podskupino še svete letnikov. Mentorstvo, kot posebna oblika izboljšanja študija, bi bilo v veliko pomoč predvsem študentom prvih letnikov, kjer bi lahko prevzel vodstvo nad skupino petih do desetih študentov n. pr. kak slušatelj višjega letnika. V skrb za študente prvih letnikov bi spadala tudi čimprejšnja izdelava novih študijskih kriterijev, dočim bi višji letniki študirali še po starih pogojih.

Stanje glede prijav za brigade se je v zadnjem času precej izboljšalo, saj je že okrog 65 prijavljenec. To število pa bi bilo še večje, če ne bi študentje na farmaciji odgovorili svojih prijav, ker so izvedeli, da je za prestop na zagrebško fakulteto treba opraviti po tri izpite več kot doslej.

Naravnostna fakulteta je ti-pičen primer, kako lahko nekateri ljudje, ki celo predstavljajo študentov svojega oddelka, s svojo malomarnostjo, neresnostjo in premalo razvito socialistično zavestjo kvarno vplivajo na vse ostale študente. Protivsem takim in podobnim primerom bo treba v bodoče takoj nastopiti, kajti ti pojavi nikakor niso v skladu z vsemi našimi težnjami pri vzgoji naše mlade inteligence in razvojem naše nove družbene stvarnosti.

D. K.

Zaključni sestanek združenja študentov na pravni fakulteti

V petek, 26. 5. 1959 je bil sestanek študentske organizacije pravnikov ob navzočnosti vseh predsednikov letnikov. Na sestanku so kritično ocenili delo organizacije v študijskem letu 1958-59. Glavna naloga mladine in v prvi vrsti študentske mladine je bila tudi v tem letu izpolnitev obljube, dane našemu predsedniku: dograditev avtomobilske ceste od Ljubljane do Djevdjelje. To svojo obljubo so študentje pravne fakultete v Ljubljani popolnoma izpolnili. Namesto predvidenih 90 brigadirjev se je za brigade prijavilo kar 105 študentov. Prijave pa še vedno prihajajo. Vendar pravnik ne bodo imeli svoje brigade, temveč bodo šli na delo skupaj s študenti drugih fakultet, večina pa s prvo SDB »Tone Tomšič«.

Na sestanku so ugotovili, da

je bila športna dejavnost med študenti prava v tem letu kar dobra. Sem moramo šteti uspešno prvenstva v različnih panogah, predvsem pa nastop namiznoteniške ekipe na medfakultetnem prvenstvu, kjer si je ekipa pravne fakultete s tretjo zaporedno zmago osvojila pokal v trajno last. Tudi družbena dejavnost je zadovoljiva, prav tako pa tudi sodelovanje profesorjev in študentov. Omenili so tudi problem ob izdaji učnega pripomočka za predmet Zgodovina držav in prava na ozemlju FLRJ, kjer so prvemu letniku očitali preveliko zahtevnost in predočen nastop, ki pa je po našem mnenju zaradi sedaj stalega težavnega položaja študentov prvega letnika popolnoma upravičen. Pohvaljena je bila študijska komisija, njemu vodi pa so upravičeno

očitali preveliko samoiniciativnost, ki je večkrat škodovala koordiniranemu delovanju članov komisije in ostalih študentov.

Študentje, profesorji in vsi ostali z zanimanjem pričakujejo konkretne rezultate novega študijskega režima na univerzi. Jasno je, da je za izpolnitev težavnih nalog, ki se postavljajo pred študente, ki študirajo po novem programu, potrebno zelo aktivno sodelovanje študentov, univerzitetnih učiteljev in fakultetne uprave. Zato bo morda tem zanimiveje zvedeti, kakšni so konkretni rezultati tega dela na ekonomski fakulteti.

Za uspešen študij je razen ugodnih materialnih pogojev potrebno predvsem dvojje: točno določeni študijski programi za vsak predmet in letnik in učbeniki za vse predmete. Oba ta pogoja sta bila izpolnjena in študentje so pri profesorjih našli na polno razumevanje. Naj omenimo predvsem izdajo skript za predmet politična ekonomija prof. Kraševca. Tudi organizacija študija

je bila spremenjena in je prišlo študente k intenzivnemu delu med študijskim letom: v sodelovanje z univerzitetnimi učitelji so pritegnili 20 pomožnih asistentov, študentov iz višjih letnikov, ki so svojo nalogo uspešno opravili. Študentje so hodili redno na vaje in pisali preizkušnje — pismene naloge.

Stroške, ki so nastajali z izdajo učbenikov, z namestitvijem novih asistentov, so krili iz dodatnih materialnih sredstev. In rezultati: od 400 vpisanih v I. semester jih je do II. semestra odpadlo 170. Od preostalih 230 je okoli 200 študentov zelo resno prišlo za delo in jih ima že sedaj opravljen izpit iz matematike 140, iz politične ekonomije 80, tako da

bo že v junijskem roku večina opravila najtežje pogoje.

Na fakulteti vlada pravo študijsko vzdušje, ki vpliva tudi na absolutno, ki hitijo s študijem v precejšnji meri zaradi pritiska novih generacij. Za naslednje leto je predvideno rekordno število diplomantov in kot kaže, se bomo tudi na ekonomski fakulteti morali brez sentimentalnih vzdihljajev spriznati z izumrtjem tipa večnega študenta in večnega absolventa.

Fakultetna uprava je organizirala cikel predavanj iz agrarne politike, ki so uspešno predvsem zaradi dobre udeležbe s strani študentov, saj je bilo na predavanjih povprečno po 200 študentov. Glede stu-

dija programa ZKJ je treba povedati, da ni uspelo pritegniti k temu delu tudi študentov nekomunistov, vzrok za to pa so morda v preveliko uspešni agitaciji in v premajhni povezanosti študentov komunistov z nekomunisti. Kljub temu pa je ideološko politično delo na tej fakulteti letos še kar zadovoljivo potekalo, ker je bil že v začetku leta sestavljen program tega dela s predvidenimi predavanji profesorjev z ljubljanske in drugih univerz. Ta program je bil v celoti izveden. Med predavanji je posebno uspešno predavanje prof. Kraševca ob priliki proslave 40. obletnice ustanovitve KPJ pod naslovom »Prva univerza v kaznilnici v Sremski Mitrovici«.

J.

Za letos kar dobro

Poročali smo že o delovanju kluba za OZN na ljubljanski univerzi, ki je v letošnjem letu skušal afirmirati svoj obstoj, naziv ter vloge, ki jo je s tem sprejel. Na zadnjem delovnem sestanku v začetku junija (verjetno zadnjem v letošnjem študijskem letu) je bilo poleg nekaj kritičnih pripomb na račun letošnjega delovanja govora predvsem o delu kluba med političnimi. Kajti ravno v političnih si bo klub lahko izgradil trdne temelje za delo v bodočnosti.

V mistih imamo predvsem pomoč, ki jo lahko nudijo klub za OZN sekcijam odbora za mednarodne zveze IFMSA, AIESEC in IAESTE. Tako namerava klub prirediti neuradna in oficijelna srečanja s tujimi študenti, ki bodo na praksi v Ljubljani, skušal pa bo navezati stike z njimi tudi preko svojih

članov in pokrajinskih klubov po drugih industrijskih krajih Slovenije. Čeprav podrobnejši program še ni izdelan, bo klub sodeloval v okviru letošnjega mednarodnega srečanja, organiziral izlete za tuje praktikan-te, njegovi člani pa bodo skušali nuditi čim večjo pomoč kot vodilji tujih študentskih grup, za katere bo skrbel sprejemni center. Prav bi bilo, da bi ob takih prilikah navezali stike s predstavniki inozemskih študentskih klubov OZN, kajti osebni stiki pomenijo veliko več kot suhoparno dopisovanje.

Ob vsem tem pa se le zdi, da bo moral odbor poskrbeti za pomožitev svojega članstva, saj so med študenti gotovo še mnogi, ki jih zanima tako delo. Le na tak način bo klub naloge, ki ga čakajo v prihodnjem letu, lahko izpolnil.

ŠTUDIJSKI PROBLEMI PRVEGA LETNIKA NA ARHITEKTURI

V letošnjem študijskem letu vpisani študentje imajo kot seveda na vseh fakultetah tudi na arhitekturi zaradi ostrih pogojev za vpis v drugi letnik težak položaj. Zato so predlagali, da se jim prestavi izpit iz opisne geometrije za eno leto. Profesorji gledajo na položaj študentov z razumevanjem in upamo, da se bo študentom njihova želja izpolnila.

tribuna

8. DECEMBRA 1959 JE IZšla PRVA številka NAŠEGA GLASILA KOI NASLEDNIK »STUDENTSKEGA LISTA«. TA JE IZHAJAL OD 30. MARCA 1949, UREJEVALI SO GA FRANCI AMBROŽIČ, OARO BRATOS, RUDI MARKOTA, MILOŠ KOBE, MILAN STARIN IN MILOŠ MIKELIN. KI JE TUDI UREDNIK PRVEGA LETNIKA »TRIBUNE«. PRVI LETNIK OBSEGA 1 ŠTEVILKA — ZADNJO UREDI STANE KASIDA — KI IZHAJAO STIRINAJSTNEVNO NASLEDNJI LETNIK UREJUE BORIS MIKOS. IMA 1 ŠTEVILKE LETA 1953 PREVZAME 5 16 ŠTEVILKO UREDNISTVO PRIMOZ KOŽAR (IZDE 18 ŠTEVILK OD ČETRTEGA LETNIKA DALJE IZHAJA CASOPIS V 24 ŠTEVILKAH NA LETO BOGDAN PLEŠA UREJUE LIST OD 18 ŠTEVILK IV LETNIKA DO 18 ŠTEVILKE V LETNIKA, KO GA ZAMENJA JANKO POPOVIC IN UREJUE LIST DO 3. ŠTEV. IX LETNIKA